

**GELENEKSEL MARDİN EVLERİNE AİT AHŞAP KAPILARIN
MALZEME VE YAPIM TEKNİĞİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Emrullah KILIÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Şubat 2010
ANKARA**

Emrullah KILIÇ tarafından hazırlanan GELENEKSEL MARDİN EVLERİNE AİT AHŞAP KAPILARIN MALZEME VE YAPIM TEKNİĞİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ
Tez Danışmanı, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Kemal YILDIRIM
Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ
Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Abdullah TOGAY
Endüstriyel Teknoloji Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Tarih : 10/02/2010

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Bilal TOKLU
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eskizsiz atıf yapıldığını bildiririm.

Emrullah KILIÇ

GELENEKSEL MARDİN EVLERİNE AİT AHŞAP KAPILARIN MALZEME VE YAPIM TEKNİĞİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Emrullah KILIÇ

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Şubat 2010

ÖZET

Bu çalışmada, Geleneksel Mardin evlerinde kullanılan kapıların malzemeleri, boyutları, konstrüksiyon teknikleri, metal tamamlayıcı elemanları ve süsleme özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak Mardin merkezde 27 adet geleneksel eve ait 18 adet avlu, 10 adet giriş ve 17 adet oda kapısının karakteristik özellikleri, fotoğraflarla belgeleme ve ayrıntılı bir envanter formu kullanılarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak geleneksel Mardin evlerinin büyük çoğunluğunda orijinal kapıların değiştiği ve günümüz üretim teknolojisine uygun kapıların kullanıldığı, mevcut orijinal kapıların yapımında kullanılan ağaç malzeme türünün genellikle ceviz ve kısmende dut ağacı kullanıldığı, her üç kapı türünde de konstrüksiyon olarak çakma tekniğinin kullanıldığı, benzer özellikte kapı tokmağı ve kilit kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bilim Kodu : 711.3.023

Anahtar Kelimeler : Geleneksel Mardin evleri, ahşap kapılar, süsleme, yapım tekniği.

Sayfa Adedi : 71

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ

**EXAMINATION OF WOODEN DOORS BELONGING TO TRADITIONAL
MARDİN HOUSES IN TERMS OF THEIR MATERIALS AND
CONSTRUCTION TECHNIQUES
(M.Sc. Thesis)**

Emrullah KILIÇ

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
January 2010**

ABSTRACT

This study aims to explore the architectural facets of traditional Mardin houses in Turkey, focusing on their materials, size, construction techniques, metal complementary elements and ornamental features. In this framework, the characteristic qualities of 10 courtyard doors, 10 entrance doors and 17 room doors of 27 traditional houses in the city center of Mardin were identified through a systematic observation and the use of an inventory form. As a result, this research finds out that most of the traditional Mardin houses now have doors in line with modern production technologies rather than their original ones, that the remaining original doors were mostly made of walnut and –rarely- mulberry wood, and that all the three types of the doors possess the nailing technique in terms of their construction, as well as similar knockers and locks.

**Science Code : 711.3.023
Key words : Traditional Mardin Houses, Wooden doors, Ornament,
Construction
Page number : 71
Supervisor : Assist. Prof.Dr Cevdet SÖĞÜTLÜ**

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında desteklerini esirgemeyen, çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ'ye, yapıcı eleştirileri için hocalarım Doç. Dr. Kemal YILDIRIM ve Yrd. Doç. Dr. Abdullah TOGAY'a, yardım ve katkılarından dolayı dostum Hakkı TAŞ'a, kardeşim Feyzullah KILIÇ'a, Sedat KILIÇ'a, manevi desteğini eksik etmeyen eşim Hatice KILIÇ'a ve oğlum Ahmed Erkam'a çok teşekkür ederim. Ayrıca araştırma sürecinde evlerinin kapılarını açarak gösterdikleri ilgi, hoşgörü ve misafirperverliklerinden dolayı Mardinli dostlarımıza saygı ve sevgilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. MARDİN'İN TARİHİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ	7
2.1. Mardin'in Fiziki Yapısı	7
2.2. Tarihi Altyapı	8
2.3. Demografik Yapı ve Ulaşım	10
2.4. Sosyal ve Ekonomik Yapı	10
2.5. Mardin Şehir Dokusu	12
2.5.1. Kale ve şehir surları	12
2.5.2. Sokak ve meydanlar	13
2.5.3. Mahalleler	14
2.5.4. Çarşılar	15
2.5.5. Dini ve sosyal amaçlı yapılar	17
2.6. Geleneksel Mardin Evleri	18
2.6.1. Geleneksel Mardin evlerinde teras ev yapısı	20
2.6.2. Tasarım biçimi: açık, yarı açık ve kapalı mekânlar	21
2.6.3. Cephe düzeni	23

Sayfa

2.6.4. Yapım ve malzeme	24
2.6.5. Kapılar.....	25
3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	26
3.1. Araştırmanın Sınırları.....	26
3.2. Verilerin Elde Edilmesi	26
3.2.1. Envanter form hazırlama.....	26
3.2.2. Fotoğraf ile belgeleme	27
3.2.3. İncelenen kapıların kodlandırılması.....	27
4. BULGULAR	29
4.1. Kapıların Ölçüleri	32
4.2. Kasa.....	35
4.3. Yapım Tekniği	38
4.4. Süsleme	38
4.5. Kilitler ve Sürgüler.....	39
4.6. Menteşeler	40
4.7. Kapı Tokmakları, Halkaları ve Kulplar.....	41
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	42
KAYNAKLAR.....	44
EKLER.....	45
EK-1 İncelenen avlu kapılarına ait envanter ve resimler	46
EK-2 İncelenen giriş kapılarına ait envanter ve resimler.....	82
EK-3 İncelenen oda kapılarına ait envanter ve resimler	103
ÖZGEÇMİŞ.....	138

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. İncelenen avlu kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumları.....	29
Çizelge 4.2. İncelenen avlu kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri	30
Çizelge 4.3. Giriş kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumları	30
Çizelge 4.4. Giriş kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri	31
Çizelge 4.5. Oda kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumları	31
Çizelge 4.6. Oda kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri	32
Çizelge 4.7. Kapılarının genişlik, yükseklik ve kalınlıklarına ait değerler (cm).....	32
Çizelge 4.8. Kapı türünün kapı ve kapı boşluğu ölçülerine etkisine ilişkin varyans analizi sonuçları.....	33
Çizelge 4.9. Kanat yüksekliği ve kapı genişliği düzeyinde Tuken HSD testi karşılaştırma sonuçları (cm).....	34

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Mardin merkez coğrafi özellikli haritası	7
Şekil 2.2. Mardin kalesi ve şehir surları.....	12
Şekil 4.1. Avlu, giriş ve oda kapı kanatlarının ortalama boyutları.....	33
Şekil 4.2. Kanat sayısına göre kalınlık, genişlik ve yükseklik ölçüleri	34
Şekil 4.3. Ortalama kapı boşluğu ölçüleri.....	35
Şekil 4.4. Mardin evlerine ait kapıların genel görüntüsü.....	36
Şekil 4.5. Mardin evlerine ait kapıların detayları	37

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 4.1. İncelenen kapıların yapım tekniğine ilişkin genel görünüş	38
Resim 4.2. İncelenen kapıların süslemelerine ait örnekler	39
Resim 4.3. İncelenen kapılara ait kilit görüntüleri	39
Resim 4.4. Lento ile ilişkilendirilmiş açılıp kapanma sistemi görüntüleri (üst)	40
Resim 4.5. Zemin ile ilişkilendirilmiş açılıp kapanma sistemi görüntüleri (alt)	40
Resim 4.6. İncelenen kapılara ait kapı tokmakları görüntüleri.	41

1. GİRİŞ

İnsanlar doğal ve yapay çevre içindeki yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli gereksinimlerini karşılamak zorundadır. İnsan yaşamı içinde beliren önemli gereksinimleri korunma, barınma ve güvenlidir [Arcan ve Evcı, 1992]. Doğal ortam insanın yaşamını güvenle sürdürmesi açısından bazı sakıncalar sergilemektedir. Tarih öncesinde güvenceye ulaşmanın en kolay yolu doğal mağaralara sığınmak olmuştur. İnsanlar, ilk yapılarını korunma, barınma ve üreme içgüdüleriyle; doğal ortamda seçtikleri bir alanı yine o ortamda buldukları olanaklarla sınırlayıp, çevreleyerek, yeni güvenceli bir yapay ortam olarak yapmışlardır [İzgi, 2003].

Üzerinde yaşanan doğa, oradaki düşüncenin gelişmesini önemli ölçüde etkilemektedir. Anadolu’da çok farklı kültürlerin yaşam bulması ve iklimlerin getirdiği özellikler, yöresel olarak farklı malzemelerin kullanılmasını gerektirmiştir. Bu farklılık, Doğu Karadeniz’de ahşap taşıyıcı iskeletli mimari, Akdeniz’de kübik taş mimarisi, Güneydoğu Anadolu’da taş, Orta Anadolu’da taş-kerpiç, İç Ege’de zemin katı taş üst katlar ahşap taşıyıcılı dolgu malzeme kullanımı şeklinde kendisini göstermektedir [Sel, 1995 ve Meriç, 1995].

Yapıların en yaygın olanı evdir. Aile bireylerinin beslenme, dinlenme yaşama ihtiyaçlarının yanı sıra ailenin toplumsal, ekonomik, fizyolojik ve estetik gereksinimlerini de karşılayan ev insan hayatında önemli bir role sahiptir [Işık, 1992]. Evin bulunduğu yöre veya ait olduğu ülke insanının yaşam tarzı, toplumun kültürü, dini inancı, gelenekleri, ekonomisi, coğrafik iklimi ve teknolojisi gibi özellikler evin biçimini belirleyen önemli faktörlerdir [Güney, 1998].

Mekânı ve onu çevreleyen sınırlar, yer yer geçiş sağlayan boşluklarla dış ortama bağlanmış, boşluklar ise isteğe bağlı olarak açılıp kapanarak ayarlanan hareketli öğelerle denetlenmiştir. Yapıda yapay mekânı örten öge çatı, örtüyü taşıyan ve iç mekânı dış ortamdan ayıran düşey öge ise duvarlardır. Duvarlarda, bölümlerin birbirine bağlanması, iç mekâna ışık ve hava sağlanması amacıyla oluşturulan boşluklar ve onları denetlemek üzere görevlendirilen hareketli öğeler; kapı ve

pencere olarak tanımlanmaktadırlar [İzgi, 2003]. Kapılar; bina giriş kapısı, oda kapısı, mutfak kapısı, balkon kapısı, banyo kapısı, WC kapısı, bodrum kapısı, kömürlük kapısı, garaj kapısı gibi isimlerle anılırlar [Işık, 2002].

Kapılar, insan hayatında adeta bir hudut noktası gibidirler ve mekâna giriş ve çıkışları kontrol altında tutan önemli yapı elemanlarıdır. Şekilleri binanın amacına göre çok değişir, meskenlerde sevimli ve davetkâr, bir mabette mevcut din esaslarına göre, ruha huzur ve korku verici olabilir, bir banka kapısı ciddi ve emniyet verici görünüşü ile dikkat çekebilir. Binalar da kapı, binanın canlılık ve tesirini artıracak en önemli elemandır [Binan, 1951]. Ayrıca, kapının yardımcı öğeleri olan metal menteşeler, kullaplar, mıhlar, kabara başlı çiviler, pullar, rozetler, sürgüler, kilitler, anahtar ağızlıkları, zemberekler vb. aksesuarlar da el sanatları ile ilgili özgün örnekler olarak önem taşımaktadır [İzgi, 2003].

Türk evi plan özelliklerine göre; sofasız, iç sofalı, dış sofalı, orta sofalı olarak dörde, yerel özelliklerine göre ise yedi bölgeye ayrılmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi de bunlardan biridir [Eldem, 1984]. Bu evlerde tasarımı en çok etkileyen, yaz aylarında 40–45 °C sıcaklığa ulaşan iklimdir. Köklü Mezopotamya geleneği ve İslam kültürünün etkisiyle gelişen serin, avlulu, içe dönük ev tipleri bölgede yüzlerce yıl uygulanmıştır. Düz damlar, kalın duvarlar, tonoz ve kemer sistemi İran etkisini belirlerken, avlu ve avluya bakan üst kattaki dış sofa sistemiyle oda iç düzeni, Osmanlı Dönemindeki köklü oluşumun etkisini vurgulamaktadır. Ayrıca, Güneydoğu Anadolu evlerinin plan tiplerinde avlu etrafında çevrelenen odalar, aynı yöredeki eski Anadolu konut tiplerinde de görülebilmektedir [Sözen ve Eruzun, 1992].

Ortaçağlardan 20. Yüzyılın ilk yarısına kadar süregelen tarihi Mardin evlerinde değişmeyen benzerlikler gözlemlenmektedir. Malzemenin taş oluşu, geleneksel şehir mekânının üzerinde bulunduğu yamacın yapılanma alanının kullanılmış olması, 20. yüzyıl şehir niteliklerinin doğrudan ya da dolaylı olarak fazla etkili olmaması, şehirde köklü yapısal değişiklikler ortaya çıkarmamıştır. Bu yüzyıllara dayanan özgün mimarinin değerinin keşfedilmesi ise oldukça yenidir.

Mekânı ve onu çevreleyen sınırlar, yer yer geçiş sağlayan boşluklarla dış ortama bağlanmış, boşluklar ise isteğe bağlı olarak açılıp kapanarak ayarlanan hareketli öğelerle denetlenmiştir. Yapıda yapay mekânı örten öge çatı, örtüyü taşıyan ve iç mekânı dış ortamdaki ayıran düşey öge ise duvarlardır. Duvarlarda, bölümlerin birbirine bağlanması, iç mekâna ışık ve hava sağlanması amacıyla oluşturulan boşluklar ve onları denetlemek üzere görevlendirilen hareketli öğeler; kapı ve pencere olarak tanımlanmaktadır [İzgi, 2003]. Kapılar; bina giriş kapısı, oda kapısı, mutfak kapısı, balkon kapısı, banyo kapısı, WC kapısı, bodrum kapısı, kömürlük kapısı, garaj kapısı gibi isimlerle anılırlar [Işık, 2002].

Kapılar, insan hayatında adeta bir hudut noktası gibidirler ve mekâna giriş ve çıkışları kontrol altında tutan önemli yapı elemanlarıdır. Şekilleri binanın amacına göre çok değişir, meskenlerde sevimli ve davetkâr, bir mabette mevcut din esaslarına göre, ruha huzur ve korku verici olabilir, bir banka kapısı ciddi ve emniyet verici görünüşü ile dikkat çekebilir. Binalar da kapı, binanın canlılık ve tesirini artıracak en önemli elemandır. Eski zamanlarda kapıya çok önem verilmiş ve kapı, milletlerin örf ve adetlerinde etkili olmuştur. Kapılar, binanın süsünü ve ziynetini tamamladıkları gibi, bina sahibinin sosyal statüsü ve serveti, binanın iç güzelliği ve rahatlığı hakkında da ziyaretçiye fikir veren başlıca elemandır [Binan, 1951]. Ayrıca, kapının yardımcı öğeleri olan metal menteşeler, kullaplar, mıhlar, kabara başlı çiviler, pullar, rozetler, sürgüler, kilitler, anahtar ağızlıkları, zemberekler vb. aksesuarlar da el sanatları ile ilgili özgün örnekler olarak önem taşımaktadır [İzgi, 2003].

Günümüzde ülkemiz sınırları içinde yer alan ve tarihin çeşitli dönemlerinde yaşamış olan medeniyetlere ait kültür varlıklarının farklı yönlerini ele alan çeşitli bilimsel araştırmaların yapıldığı gibi, geleneksel evlerin ahşap aksamalarını yüzeysel veya spesifik olarak inceleyen çalışmalar da bulunmakta olup, bu çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Geleneksel Türk evi odasında ahşap iç mekân donatı elemanları üzerine yapılan çalışmada kapılar; dış kapılar ve oda kapıları olarak ele alınmıştır. Sonuçta, sokak kapılarının, evi, dış dünyadan soyutlamak ve dış etkilerden korumak amacıyla

dayanıklılık, form ve boyut açısından iç kapılara göre daha farklı yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, kapı kanatlarının genellikle kalın çam tahtaların yan yana getirilerek büyük başlı çivilerle üst, alt ve orta kısımlarından kuşaklarla birleştirilerek oluşturulduğu ve bu çivilerin kapı üzerinde bir motif düzenine göre süsleme unsuru gibi durduğu, çift kanatlı kapıların çoğunlukla sağ kanadının kullanıldığı ve oda içine açıldığı ifade edilmiştir [Kahraman,1997]. Geleneksel Türk evini konu alan diğer bir çalışmada; yapı malzeme cinsi ne olursa olsun kapıların çift kanatlı ve ahşap olduğunu, girişin evin en zayıf noktası olduğundan kapı kasası ve kanatlarının en iyi cins keresteden imal edildiğini, giriş kapılarının üzerinde çoğunlukla camsız bir ışıklık pencere olduğunu belirtilmiştir. Kapı şakşaklarının Türk el sanatları için gurur kaynağı olabilecek nitelikte olduğu, iç kapıların, ev sahibinin maddi varlığına ve sosyal seviyesine göre şekillendiğini bildirilmiştir [Hacıbaloglu, 1989]. Geleneksel Türk evinde odaların incelendiği bir çalışmada ise; oda kapılarının yalın ve az özenli olduğu vurgulanarak, kuruluş bakımından oda kapıları, az önemli ve önemli olarak ikiye ayrılmıştır [Küçükerman, 1978].

Geleneksel Ayaş evlerinde kapılar ve kapı tokmaklarını inceleyen çalışmada, kapılar, işlev bakımından avlu ve ev kapıları, kanat sayısı bakımından tek ve iki kanatlı, teknik bakımdan ise çakma ve geçme olarak ikiye ayrılmıştır [Çal, 1997]. “Ahşap Kapılar ve Metal Tamamlayıcı Elemanlar” adlı bir çalışmada ise, ahşap kapılar boyut, plandaki konum, açılış yönü, kanat ve kant türleri, kapı kasası ve kasa türleri, kullanılan malzeme ve metal aksesuarlar, üstyüzey işlemleri ve yapısal özellikler bakımından tasnif edilerek açıklanmıştır [Binan, 2000].

Ankara merkez, Beypazarı ve Ayaş ilçelerindeki geleneksel evlere ait giriş, avlu ve oda kapılarının yapım teknikleri, süslemeleri, kilit ve sürgüleri, menteşeleri, kapı kolları ve halkaları incelenerek, kapılara ilişkin ölçüleri de kapsayan bir envanter çalışması yapılmıştır [Şaşmaz, 2002]. Benzer bir çalışmada ise geleneksel Afyonkarahisar evlerine ait kapıların malzeme, boyut, konstrüksiyon, aksesuar ve süsleme özellikleri tespit edilmiştir. Sonuçta, Afyonkarahisar bölgesinde karşılaşılan özel çözümlenmiş, oda kapısının açık halde özel yuvasına oturabilmesi ve oda kapısı gömme dolap ilişkisi örneğinin önemli bir detay çözümü olduğu vurgulanmıştır

[Kahraman, 2004]. Ayrıca, kapı kavramını ve evrimsel sürecini, işlevlerini, boyut ve hareket ilkelerini, yapım sürecini, kapı türleri ve aksesuarlarının analiz edildiği, kapıların dayanım testleri ve test yöntemleri açıklandığı kapsamlı çalışmalar da yapılmıştır [İzgi ve Aysel, 2003].

Özgün mimari yapısı ile tarihin farklı dönemlerinde çeşitli kültürlerle ev sahipliği yapan Mardin, günümüzde adından sıklıkla söz ettirmektedir. 2005 yılında hayata geçirilen “Mardin Tarihi İhtisas Kütüphanesi” projesi ve bu kapsamda Mayıs 2006’da düzenlenen 1. Uluslararası Mardin Tarih Sempozyumu, Mardin hakkında yapılan akademik çalışmalara ivme kazandırmıştır. Yüze yakın akademisyen ve araştırmacının çalışmaları, şehrin farklı yönlerinin bilimsel bir yöntemle tespit edilmesine katkı sağlamıştır.

Mardin hakkındaki çalışmalar artış gösterirken, kültürel bir değer ve turistik bir marka olarak sunulan Mardin evlerini inceleyen akademik çalışmalar oldukça azdır. Akyüz’ün [1998a, 1998b] şehirdeki kilise ve manastırlar üzerine yaptığı incelemeler, Mardin’in mimari tarihine ilişkin bir fikir vermesi açısından önemlidir. Ancak, Mardin evleri hakkında temel detaylı çalışma, Fusun Alioğlu’nun 1988 yılında yaptığı doktora tezinden kitaplaştırılan, ilk olarak 2000 yılında basılan “Mardin Şehir Dokusu ve Evler” adlı eserdir. Alioğlu [2003] Mardin’de şehrin fiziki ve tarihsel yapısının ev kurgusunu nasıl etkilediğini, ev tasarımlarının iç ve dış detaylarını pek çok çizim ve görsel dokümanla analiz etmektedir.

Mardin’in ilçelerindeki ev yapıları hakkında da kapsamlı olmasa da bazı çalışmalar mevcuttur. Halifeoğlu ve Dalkılıç’ın [2006] Savur ilçesindeki evler üzerine yazdıkları makale, yine Dalkılıç ve Aksulu’nun [2004] Midyat’ın geleneksel kent dokusu ve evlerine ilişkin çalışmaları bu bağlamda örnek gösterilebilir.

Literatür bilgileri ışığında, ülkemizin çeşitli noktalarında bulunan geleneksel evleri ve ahşap aksamlarını inceleyen çalışmaların yapıldığını söylemek mümkündür. Bu durum, Mardin evleri için de nispeten geçerlidir. Ancak, Mardin evlerine ait ahşap kapıların ele alındığı bir çalışmaya rastlanamamıştır. Oysa asırlarca çeşitli

medeniyetlere ev sahipliği yapan Mardin, fiziki durumu, tarihi şehir dokusu, sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri ile oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Bu zenginliğin korunarak gelecek nesillere aktarılabilmesi bakımından, geleneksel Mardin evlerine ait ahşap kapıların incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada; geleneksel Mardin evlerine ait, orijinal hali ile günümüze kadar ulaşabilmiş ahşap kapıların malzeme, boyut, konstrüksiyon, aksesuar ve süsleme özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak Mardin merkezde yapılan araştırmalar sonucunda; 27 eve ait 18 avlu kapısı, 10 giriş kapısı ve 17 oda kapısı tespit edildikten sonra, bu kapılar detaylı bir şekilde incelenmiştir. İncelemeler esnasında veriler, her bir kapı için fotoğraflarla belgeleme tekniği ve ayrıntılı bir envanter form ile elde edilmiştir.

2. MARDİN'İN TARİHİ VE MİMARİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Mardin'in Fiziki Yapısı

Türkiye Cumhuriyeti'nin güneydoğudaki sınır şehirlerinden biri olan Mardin; kuzeyde Diyarbakır, Siirt, doğuda Hakkâri, batıda Şanlıurfa şehirleri, güneyde Suriye ve Irak ülkeleri ile komşudur. Tarihsel süreçte en eski uygarlık merkezi olarak bilinen Mezopotamya'da yer alır. Mardin'in deniz seviyesinden yüksekliği 1000-1200m'dir. Şehir; merkez, Derik, Gercüş, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Ömerli, Savur olmak üzere 8 ilçe 700 köy ve bucak merkezine sahiptir. Merkez 1,016 km² olmak üzere, Mardin'in toplam yüzölçümü 12.734 km²'dir [Ateş, 2006]. Mardin merkeze ait ayrıntılı şehir planı Şekil 2.1'de verilmiştir.

Şekil 2.1 Mardin merkez coğrafi özellikli haritası [Google, 2010]

Güneydeki çöllerin doğudaki nemli Akdeniz'in etkisindeki bölgede, karasal bir iklim egemendir. Bu yüzden Mardin, sahip olduğu rakımında etkisi ile oldukça sert geçen kışlara sahip olmakla beraber, aşağıda düzlükte çok etkili geçen yaz mevsimi yine aynı nedenden şehirde daha ılımlıdır. Yaz mevsimi bir hayli uzun olduğu Mardin'de

yıllık ortalama sıcaklık 16 °C, en düşük sıcaklık 12 °C, en yüksek sıcaklık ise 42 °C'dir [Alioğlu, 2003].

2.2. Tarihi Altyapı

Mardin'in tarihi gelişimine ilişkin araştırmalarda henüz 4. Yüzyıldan öteye gitmek mümkün olmamıştır. Ancak, bazı kaynaklarda, M.Ö. 3000'lere kadar inen tarihler belirtilmektedir. Yüzyıllarca bölgede yerleşik bir hayat süren Süryani kültürünün egemen olduğu kaynaklarda ise; Mardin'in Süryani bir rahip tarafından kurulduğu, Süryanice kale anlamına gelen Merdin, Merdi, Mirdo kelimelerinin şehre ad olduğu belirtilir. Tarih boyunca Süryaniler şehri bu şekilde adlandırırken, Bizanslılar Mardia, Araplar Maridin, Osmanlılar ise Mardin olarak adlandırmışlardır [Alioğlu, 1996].

Anadolu ve Mezopotamya tarım devrimini yaşayan ve kırsal yerleşmelerin olduğu sonrada ilkçağ şehirlerinin ortaya çıktığı önemli bölgelerdendir. Mardin bu bölgede yer almaktadır. İslamiyet'in fetih politikasınca yeni topraklar istila edilmekteydi. Müslümanlar 640'da halife Ömer zamanında, İtaz bin Ganem komutasında Mardin'i almışlardır. Şehir, 750' de Emevi devletinin yıkılmasından sonra Abbasi egemenliğini tanımış, 9. yüzyılda ise Hamdanilerin yönetimine geçmiştir. Mardin'de 990'dan sonra bir süre Mervaniler egemen olmuşlardır [Alioğlu, 1996].

Türkmenlerin 11. Yüzyıl başından beri akınları düzenledikleri Anadolu'da gerçekten yerleşme hareketi, 1071 Malazgirt savaşında Bizans ordusunun yok olması ile başlamıştır. Anadolu yolunun açılması ile Türkler sadece siyasi bir egemenlik olarak değil aynı zamanda yeni bir yurt-vatan olarak da bu toprakları benimserlerdir. Bu süreç içinde Anadolu Selçuklu devleti kurulurken, bir Anadolu birliğinden söz etmek mümkün olamamış; doğu bölgesi, çabalara rağmen sınırlara dahil edilememiş; daha çok İran, Irak, Suriye'de kurulan devletlerin egemenliğinde kalmıştır. Bu ara Mardin'de Selçuklular'da görülür. Ancak, şehirde gerçek anlamda 1106'dan itibaren bir Türk egemenliği Artukoğulları dönemine rastlar. Artukoğullarından sonra Mardin'de 1431'e kadar süren Karakoyunlu egemenliği görülür. Şah İsmail'in doğu

Anadolu seferleri sırasında Mardin Safevi egemenliğine geçer. 1516 yılında çaldıran savaşı ile durumları bozulan Safevilerin, 1517 yılında Mardin'deki egemenlikleri sona erer. Bağdat seferi sırasında Mardin Osmanlı egemenliğine girer [Dolapönü, 1972].

Mardin'de üç yüzyıl egemen olan Artukoğulları döneminde şehre gelen gezginlerden, 13. yüzyıl Arap coğrafyacı Yakut, Dış Mahallenin büyüklüğünden evlerin üst üste yapıldığında ve çokluğundan; 14. yüzyılda İbni Battuta şehrin İslam Uygarlığının en yetkin yapıları ile donanmış olduğundan söz ederler. Gerçekten de Artukoğulları, sınırları çizilmiş bir şehir olarak ellerine geçen Mardin'de cami, medrese, zaviye, türbe işlevleri ile yüklü yapıları yaparak, şehre kısa zamanda Türk-İslam kimliğini kazandırmışlardır [Duyan, 2002].

Mardin'de Artukoğulları'nda sonra yapısal anlamda veriler bırakan diğer Türk Devletleri Akkoyunlular ve Osmanlılardır; her iki dönemde de Artukoğulları çağında edinilen yapım eylemindeki anlayışın sürdüğü görülür. Dini ve sosyal amaçlı yapıların üretilmense devam edildiği, ancak bir önceki dönemdeki yeni yorumlar getirme davranışının yerini tekrara bıraktığı bir gerçektir. Geleneksel şehrin sınırları içinde gelişimi Artukoğulları döneminde olduğu gibidir. Akkoyunlu ve Osmanlıların egemenlikleri sırasındaki yapım eylemlerinin de belirgin bir biçimde bazı örneklerde bu eğilimin varlığı da tespit edilebilmektedir. Bu bağlamda; Akkoyunlular döneminde 15. yüzyılda şehrin güney batısında Kasımiye medresesi, Cihangir bey zaviyesi, Savur kapı yakınında sur dışında Hamza-i kebir ve Hamza-i sagir zaviyeleri yapılmıştır. Osmanlılar döneminde ise 17. yüzyılda sonu tarihli Zahiri Camisi, 19. yüzyıl Şeyh Hamit türbeleri sur dışına taşınan yapılardır. Artukoğulları egemenliğinden sonraki Türk döneminin en önemli bir başka tespitinde, bir önceki yapılarda da kendini ortaya koyan yerli geleneği devam etmesidir.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte batıdaki şehirler de olduğu gibi bir değişme, Mardin şehir dokusunda hemen görülmez. Sınırları sur dışına uzun süre pek fazla taşmayan yerleşmede, 1950'li yıllardan sonra güneydoğu ve batı doğrultularında bir genişleme söz konusudur. Doğuda Savurkapı mahallesinin devamında bazı devlet yapıları ve

sosyal konutlar, batıda ve güneyde ise düzensiz yerleşmeler, istasyon çevresinde okullar ve askeri tesisler Cumhuriyet dönemindeki geleneksel şehir sınırlarını aşan yapılanmalar olmuştur [Alioğlu, 1996].

2.3. Demografik Yapı ve Ulaşım

Cumhuriyetin kurulmasından sonraki ilk nüfus sayım tarihi 1935’de 22 517 olarak saptanan nüfusun 1940’da 23 270; 1945’de 18 522; 1950’de 19 354; 1955’de 24 329; 1965’de 28 382; 1970’de 33 740 bugün ise 65 000 olduğu görülmektedir.

Bugün; Mardin, çevresine karayolları ve demiryolları ile bağlanmaktadır, ama demir yolları son 7 yıldır kullanılmaktadır. Şehri Diyarbakır yolu ile Doğu ve İç Anadolu’ya, Kızıltepe yolu ile de Urfa ve Gaziantep üzerinden Adana’ya ve Akdeniz bölgesine bağlayan yollar, Mardin’in bugünkü iki önemli yoludur. Şehrin 9 km dışında istasyonu olan demiryolu eskiden, Mardin’i bir taraftan Anadolu’ya bir taraftan da Bağdat hattının Şenyurt (Derbisiyen) istasyonuna bağlar [Alioğlu, 2003].

2.4. Sosyal ve Ekonomik Yapı

Mardin’de Artukoğulları ile birlikte başlayan Türk döneminin hemen öncesinde; 7. Yüzyılda İslam egemenliği ortaya çıkan Araplar ve yerli unsurlar şehir halkını oluşturmuştur. 16. Yüzyılda tahrir defterlerinde şehir halkının, Şafi veya Hanefi Müslümanlardan, Eramini olarak anılan Hıristiyanlar’dan, Yahudiler’den ve Şemsilerden oluştuğu belirtilir. 7. yüzyılda Nasturi Kilisesinin ana şehirlerden ve 12.yüzyıllın başından beri de patriklik merkezi olan Mardin’in tarihi boyunca etkili bir hıristiyan tabana sahip olduğu görülür. Süryaniler çoğunluğu oluşturduğu, Ermenilerinde içeren çeşitli mezheplerden Hıristiyanların yanı sıra, Yahudiler, Kürtler, Şemesliler; Müslüman Araplar ve Türkler ile birlikte şehrin etnik mozaigini tamamlan parçalara olarak daima var olmuşlardır [Akyüz, 1998a].

Değişik özellikleri olan çeşitli toplulukların bir arada yaşadığı Mardin’in bu kozmopolit yapısının, sosyal ilişkileri etkileyerek hoşgörülü bir ortamın yaratıldığını

çeşitli dönemlerde şehre gelenler tarafından belirtildiği bilinir. Artukoğulları döneminde imar faaliyetleri sırasında eğitim yapılan o çağdaki ifadesi olan medrese, cami yapımına bir hayli önem verilmiştir. 3000 yıllık egemenlik sırasında üretilen birçok örnek, konuya ilişkin somut dayanaklar olarak ortaya çıkmaktadır. İlk dönemde temelleri atılan, daha sonra devam eden bu kültür ortamında, azınlıkların da öğretim faaliyetlerini kısıtlanmadığı kendilerine ait eğitim varlığının özgürce sürdürmelerini sağlandığı belgelerden anlaşılmaktadır. Türklerin ve azınlıkların ilk eğitim kurumlarını yerine, geç dönemlerde bugünkü anlamda okulların aldığı görülen Mardin’de 19. Yüzyıl sonlarında Cuinet, Müslümanlara ait 3 medrese, 1 rüştiye koleji, ikisi kızların olan 25 ilkokul; Katolik Ermenilerin 2 erkek okulu, Protestan Ermenilerin, Amerikan misyonuna ait eğitim programı çok yüklü 2 erkek, 1 kız okulu; Katolik Keldanilerin 2 erkek ilkokulu; ayrıca Latinlerin de birçok ilkokulu olduğunu eğitimde Türkçe, İtalyanca, Fransızca, İngilizce ve toplulukların kendi dillerinin kullanıldığı belirtilir. 1924 yılında kadar Amerikan elciliğinin Mardin’de okul açabildiği de bilinir. Bugün ise ülkelinin eğitim programının çeşitli düzeylerdeki okulları hizmet vermektedir [Yazıcı, 2000].

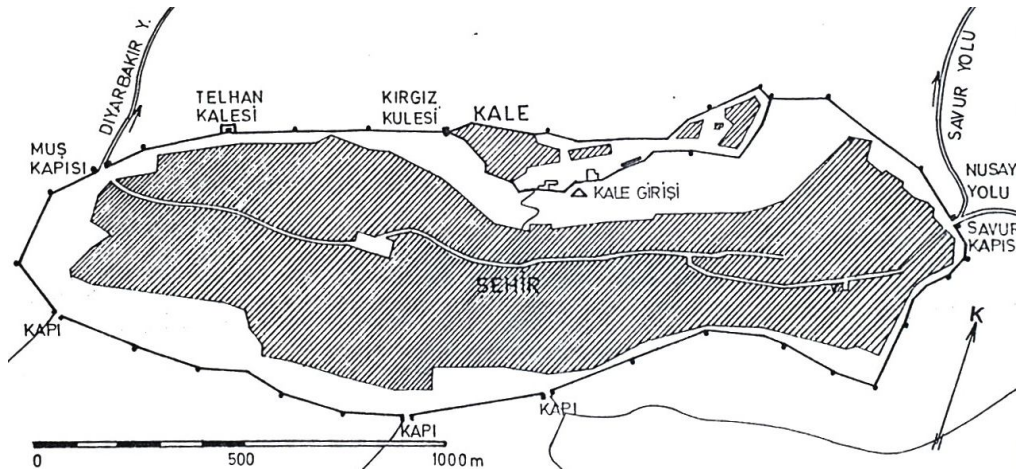
Ekonomik açıdan bakıldığında; Mardin’de antik dönemden itibaren uzun bir dönem nasıl bir ekonomik düzen içinde olduğu, bölge içindeki rolünün nasıl olduğu bilinmez. Ancak, Arap istilasından sonra ekonomi daha iyi anlaşılmaktadır. Mardin’in ekonomik yaşamının Artukoğulları egemenliğinden önce Arap-İslam devletleri döneminde bir hayli hareketli olduğu; dönemin Arap bilim adamlarının verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır. 14–15. yy da ekonomik hareketliliğinin sürdüren Mardin’in iç ve dış ticarete eski önemini koruduğu görülüyor. 16. yy tapu defterlerinden edinilen bilgelere göre, şehirde darphane, tabakhane, başhane, mumhane, buzhane, bozahane, dokuma tezgâhları gibi işyerleri olduğu bunların içinde de dokuma sanayine bağlı olarak iş hacmi en geniş olarak boyahaneleri yer aldığı görülür. Günümüzde Mardin’de ülkenin genel ekonomisinde yerini almakla beraber dokumacılık cam üretimin gibi bazı iş kolları devam etmektedir. Yakın şehirlerde oluşmuş sanayiye bağımlı olarak biçimlenen bir ekonomik yaşam söz konusu idi, ancak son 10 yıldır Mardin yerel ekonomisi ve sanayisi hızlı bir şekilde

gelişme göstermiş ve bağımlı olduğu çevre ekonomisine yön verecek duruma gelmiştir.

2.5. Mardin Şehir Dokusu

2.5.1. Kale ve şehir surları

Mazıdağı eşiğinde, bir tepede yer alan Mardin şehri iki bölümden oluşmuştur. Bunlarından biri, tepenin 1200 m yüksekliğinde en üst kotundaki, doğudan-batıya 800 m kuzeyden-güneye en dar yerinde 30 m, en geniş yerinde 150 m boyutundaki düzlüğe kurulmuş olan kalesidir (Şekil 2.2). Kalenin üzerinde bulunduğu bu düzlük aşağıda (Ortaçağda asıl şehir niteliğini kazanan) dış mahallenin üzerinde kurulu olduğu yamacın eğiminin bitiği noktadan itibaren sarp kayalıklar biçiminde yükselerek oluşmuş doğal bir kale gibidir [Akyüz, 1998b].

Şekil 2.2 Mardin kalesi ve şehir surları [Alioğlu, 1996].

Dış mahallenin eğimli bir topoğrafya üzerine yerleştirilmesinden dolayı evler ancak eğim üzerinde teraslamalar yapılarak inşa edilebilmiştir. Bu yüzden kentin dokusunda büyük bir yoğunluk görülmektedir. Küçük meydanlar, sokaklar, çeşmeler ve irili ufaklı sayıca az boş parseller kentin dokusundaki boşlukları oluşturmaktadır [Ateş, 2006].

Falez biçimi kayalık alan üzerine inşa olunan kalenin beden duvarları falezlerin alçaldığı noktalarda ön plana çıkarak sur görüntüsünü verirken diğer taraflarda tabii kayalıklar sur vazifesini yerine getirmektedir. Osmanlı döneminde şehrin fiziki yapısı üzerinde oldukça belirleyici bir rol oynayan şehir surları ile kale arasında sıkışan yerleşme alanları, aynı zamanda sosyal hayatın geçtiği yerler olarak görünürken, ticari, iktisadi ve dini hayatın da canlı olarak devam ettiği alanlar olarak öne çıkmaktadır. Kalenin güney, güneybatı ve güneydoğusu boyunca uzanan surların içinde kalan yerleşim alanı, bugün de ayakta olmayan surlar dışında eski tarihi yapıyı koruyan ve devam ettiren eski Mardin'in esasını oluşturmaktadır [Gülbüz, 2006].

2.5.2. Sokak ve meydanlar

Bulunduğu tepenin güney yamacında 2,5-3 km boyunda ve en geniş yeri 500 m olan arazide çizgisel gelişmişlik göstererek yer alan Mardin, yapılanma alanının sınırlılığı nedeni ile sivil ve dini mimarlık örneklerinin daha çok da evlerin oturduğu yoğun bir dokuya sahiptir. Bu dokunun en belirgin özelliği Anadolu'daki eski yerleşmelerin birçoğunun ve Türk döneminin karakteristiği olan organik sokaklarıdır. Bütün yapı türlerinin şehir dokusu içindeki homojen dağılımlarına bir odak noktası yaratma Çabalarının olmamasına uygun olarak, sokakların oluşmasında da bir kademeleşme söz konusu değildir. Bir ortaçağ şehrinin en önemli merkezi olan ticaret ilişkilerini içeren bölgede bile ulaşımın farklılık göstermediği Mardin'de sokakların ne boyutlarında, nede yönlendirmelerinde bir önem sırası güdülmediği anlaşılmaktadır. Ancak sokakların oluşmasında bazı biçimlenmeler bir özelleşme olarak görülmektedir. Örneğin, bir arada birkaç eve hizmet veren çıkmaz sokaklar, sokaktan evlere girişte yalpan sahanlıklar, sokakların bazen üstelerin de altta bir geçit bira kakarak (kabaltı) yapılanmalar gibi durumlar ortak kullanım alanları ile özel kullanım alanlarının başka bir deyişle mülkiyet hakkının nerede başlayıp nerede bittiğinin önemli göstergelerindendir [Dolapönü, 1972].

Sokakların önceden planlanmadığı kolaylıkla anlaşılabilen şehir dokusunda boyut olarak çağın ulaşım özelliklerinin, yönlendirme olarak da özünde arazinin etken olduğu parselasyonun belirleyiciliğinde ortaya çıktığı tespit edilebilmektedir. Şehir

içi ulaşımında endüstri öncesi yerleşmelerde olduğu gibi yaya ulaşımının önemli bir yer tutuğu Mardin de sokakların boyutları, insanın yani sıra ulaşım arası olarak bölgede kullanılan eşek, at ve devenin ölçüleri de dikkate alınarak oldukça dar yapılmıştır. Doğu-batı yerleşmeğe elverişli yamacın belirlediği şehir dokusu içinde yine aynı etkiyle gelişen üzerinde geleneksel yapıların bulunduğu parseller arasında sokaklar doğu batı ve kuzey güney doğrultusunda oluşmuşlardır. Sokaklar doğu batı yönünde şehrin üzerinde bulunduğu yamacın paralellinde bazen eğimle bazen düz, kuzey güney doğrultusunda ise bunlar dik konumda ve eğimden dolayı artık basamaklaşarak merdivene dönüşmüştür. Yüksek kalın taş duvarlar ile yapılandırılan ayrılmışa olan sokakların onlarla oluna ilişkisi doğu batı ve kuzeydeki sokaklarda giriş kapılar ve havalandırma pencereleri düzeyinde iken, geleneksel yapıların cephelerinin açıldığı manzara yönü olan güneydeki sokaklar bu avantajdan faydalanarak evler ile ilişkisinin cephe düzleminde de kurulduğu sokaklardır [Dolapönü, 1972].

Dokusundaki, yapılanmaların son derece yoğun olduğu Mardin de sokaklar bazen bir çeşme ile buluştuğuunda ya da birden fazla sokağın kesişme noktasında Kendiliğinden oluşan ve meydan olarak nitelendirilebilecek genişlemeler, çok az olan yapılanmamış alanlar ve yapıların sahip olduğu avlular dışında şehirdeki yegâne boşluklardır. Geleneksel şehrin sokak, çıkmaz, sokak, meydan biçiminde ortaya çıkan alanlarda doğal taş döşeme kaplamasından, Kabaltı [abara] denen gölgeli geçitlere ve onların boyutlarına kadar her türlü birimde örtülü bir planlanmanın varlığı hissedilmektedir [Akyüz, 1998a].

Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar geleneksel şehir sınırlarını ve dokusunu koruyan Mardin’de, şehir içi yol ağında hiçbir şekilde bir arter yaratma çabası görülmez. Ancak Atatürk’ün gelişinden önce, doğu-batı doğrultusunda şehri ortalayarak yapılan Anayol ve 1960 yıllarında güneyde şehrin dışında geçen Yeni yol, geleneksel şehir dokusunda bu anamdaki yegâne müdahaledir. Bunların dışında orijinal sokak dokusu, bazı yapısal bozulmalara uğramakla birlikte günümüze kadar gelebilmiştir.

2.5.3. Mahalleler

Mardin’de 16.yy da Bab-ı Cedit, Zarraka, Babul Kölesiye, Şemsiyye, Zeytun, Yahudiyan, Kamil ve Bimaristan olmak üzere dokuz mahalle vardır. 19. Yüzyılda Mardin Hakimi Muhhamed Bey, Şehrin idari bölünmesini 13 mahalleye ayırarak sürdürür. Buna göre Savur kapı (Şemsiye), Kölesiyan, Yenikapı (Bab-ı cedit ve Zeytun mahallerinin bir kısmı), Emineddin (Kamil ve Bimaristan), medrese (Sevindik), Çubuk (kissis) mahalleleri şehir dokusundaki yerlerini alırlar. Cumhuriyet döneminde yeniden ele alınan idare bölünmenin sonunda şehir, Savurkapı, Gül (Kölesiyan), Şehidiye, Medrese, Teker (Tekke), Ulucami, Şar (Kissis) Eminettin Necmettin (Zarraka) Diyarbakır kapı, Yenikapı mahallelerine biçimde 11 mahalleye bölünür [Dolapönü, 1972].

Adlarının ve sakinlerinin dini ile belirlenen mahalleler, her sınıf ve bölgeden insanların, belli kurallar ve etiket çerçevesinde birlikte yaşadığı, birimlerdir. Mahalleler oluşturulurken akraba-hısım ilişkileri göz önüne alınarak düşünülmüştür. Etnik yapı, dil, din, kültür birliği gibi etmenler mahallelerin oluşumunda önemli bir katkı sunmuştur. Dolayısıyla bu etmenler süreç içerisinde kazandıkları özellikleri şehir bütünlüğünü etkileyerek yerleşim yerleri ve buradaki mekânların şekil ve biçiminde önemli bir katkı sunmuşlardır [Ateş, 2006].

Geleneksel şehrin mahallelerin tipik özelliklerinin Mardin’de uzun süre etkili olduğu görülür. Mardin’in endüstriyel yatırımlardan payına düşeni en az olan bir şehir olması onun cumhuriyet dönemi ile birlikte köklü bir değişime girmesini engeller; sosyal değişmelerin yansımaları bulduğu 1950li yıllardan sonra Mahallelerin geleneksel niteliklerini kaybettiği, farklı mekânsal sonuçlara neden olabilecek yeni boyutlara kavuştuğu gözlemlenmektedir.

2.5.4. Çarşılar

Geleneksel Mardin şehir dokusunda önemli bir yeri bulunan çarşılar endüstri öncesi yerleşmeler de iç ve dış ekonomik ilişkilerin belirlediği ve şehrin odak noktası

konumunda bulunan yapılardır. Daima yoğun ticaret yolları üzerinde yer alarak İnsanların ve her türlü malın değiş tokuş yeri olma özelliği Mardin'deki çarşının niteliğini, boyutlarını etkilemiş ve şekillendirmiştir. Şehirde dokunun hemen Ortalarına rastlayan bölgede Şar mahallesindeki Abdülaziz Camisinin alt kısımlarında Önce tek sokak olarak başlayan daha sonra birkaç sokak daha artarak Ulu Camiyi kendisine merkez yapıp, Reyhaniye Camisinin önlerine kadar uzanır. Böylece Mardin'in geleneksel sınırlarında, bir şehir için oldukça farklı bir boyut yaratır.

Mardin çarşı dokusunda diğer geleneksel Anadolu şehirlerinde de görülen, Ortaçağ şehri ticaret hayatının farklılaşmasının mekânlara yansımış örnekleri görülür. 16.yüzyıldan beri sipahiler Çarşısı (revaklı çarşı), Aktarlar Çarşısı, Kayseriye Çarşısı, Çarıkçılar çarşısı, Marangozlar çarşısı gibi şehir merkezindeki çarşıların Dışında şehrin ekonomisinde önemli yere sahip olan darphane, tabakhane, başhane, mumhane, buzhane, bozahane, boyahane, silahhane, dokuma tezgâhları gibi çağın Zanaat kollarının dış mahallelerde yapılandığı bilinir.

Tarihi ticaret yolunun geçtiği ipek yolu Mardin şehri güzergâhı olması sebebiyle Mardin önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Bu açıdan, Mardin'deki geleneksel anlayıştaki çarşı büyük bir alana yerleştirilmiş ve biçimlendirilmiştir. Şehrin orta kısmına denk gelen Mardin çarşısı, Mardin'in geleneksel sınır anlayışına uygun büyük bir ticaret merkezi olmuştur [Ateş, 2006].

Bugün Mardin endüstri öncesi geleneksel şehrin ekonomik özelliklerine artık sahip değildir ancak şehirde bu yapının karşısı gibi düşünülebilecek ekonomik düzen de oluşamamıştır. Şehir yakın çevrede olup da sanayi tesislerine sahip yerleşmelerin içinde kalarak ekonomik faaliyetlerini buradaki oluşumlara bağımlı kalarak sürdürmektedir. Şehirdeki bu oluşum dokuda mekân olarak yansımaları bulurken, doğallıkla sanayi şehrine dönüşen yerleşmelerden daha az tahribata neden olmuştur. Böylece geleneksel çarşı dokusu bütünü ile kullanılırken şehir içinden geçen anayolun (tek otoyol) iki yanında doku özelliğini tersine dükkânlar oluşmuş ve ticaret akışı geleneksel şehri bir baştan bir başa kesen bir biçim almıştır. Mahalle

bakkal, fırın, manav gibi ticari eylemlerin, geleneksel şehir dokusunda olduğu gibi ama bazı üretimlerin de şehir dokusuna sızdığı görülür ve de bunun yanında bazı evlerin dükkâna dönüştüğü dolayısıyla da dokuya zarar verdiği görülür [Dolapönü, 1972].

2.5.5. Dini ve sosyal amaçlı yapılar

Geleneksel Mardin şehrinin anıtsal yapılarında üç evre tespit edilebilmektedir. Bunlar Artukoğulları, Akkoyunlu ve Osmanlı dönemleridir. Bütün bu dönemlerde cami, mescit, külliye, medrese, zaviye, türbe, hamam gibi yapı türlerinin şehir dokusuna homojen bir biçimde dağılarak oluştuğu görülür, Mardin'deki cami ve mescitlerde genel olarak enine gelişmiş diye nitelendirilebilir. Bu şemanın en olgun örneği 12.yy sonlarında bugünkü şeklini olan çok ayaklı cami şemasının bir çeşidi olan mihrap önü kubbeli ve enine gelişmiş bir forumun uygulaması görülür.

Mardin Ulu cami bu tipin en gelişmiş olarak nitelendirilen Kızıltepe Ulu camiinden az bir zaman önce yapılmıştır. Daha sonra 14. yy. Latifiye, 15. yy. Reyhanîye ve 17. yy. Zahiri, biraz daha farklı olmakla birlikte 14. yy. Bab-es sur camilerinde özünde Ulu camideki palan şemasının egemen o olduğu bir anlayış vardır. Bunların dışında 14. yy. Kale, Molla Hayri, 15. yy. Çubuk, Şeyh Mamude Turki; Pamuk [Şeyh Mamude dindarı]; 16. yy. Kıseyr, Arap; 17. Yy. Halife (Hacı Ömer), Şeyh Şarran gibi cami ve mescitlerde enine gelişmiş şemanın ısrarlı bir davranışla ele alındığı görülür [Dolapönü, 1972].

Camii, medrese, maristan, hamam, çeşme gibi yapı türlerini içeren 12. Yüzyıl Emir Necmettin ve Emineddin külliyesi; Mardin'de ilk Artuklu yapısı olmanın yanı sıra Anadolu'da türlerinin ilk örneği olarak değerlendiriliyor [Akyüz, 1998b].

Mardin'de Artukoğulları ile başlayan yoğun yapım döneminde medrese yapımı da önemli bir yer tutar. Şehirdeki medreselerde iki ana şema üzerinde durulur. Bunlardan ilki İran Selçuklu medreselerinin etkisinde gelişen avlulu, ravaklı, eyvanlı diğeri ise tek avluyu aşarak yayılma karakteri gösteren tiplerdir. Sözü edilen

tiplerden birincisinin Anadolu için erken örneği sayılabilecek olan Mardin'deki 12. yüzyıl Hatuniye (Sitti Radviyye) medresesidir. 13. yüzyıl Şehidiye, 15. yüzyıl Şah Sultan Hatun Medreselerinde de aynı anlayış sürer [Dolapönü, 1972]. Mardin'de uygulanmış ikinci medrese tipinin en erken örneği Marufiye medresesidir. 14. yüzyıl Sultan İsa (Zinciriye), 15. yüzyıl Kasımiye medreseleri aynı şemanın diğer örnekleridir (Resim 2.1).

a. Kasımiye medresesi

b. Zinciriye medresesi

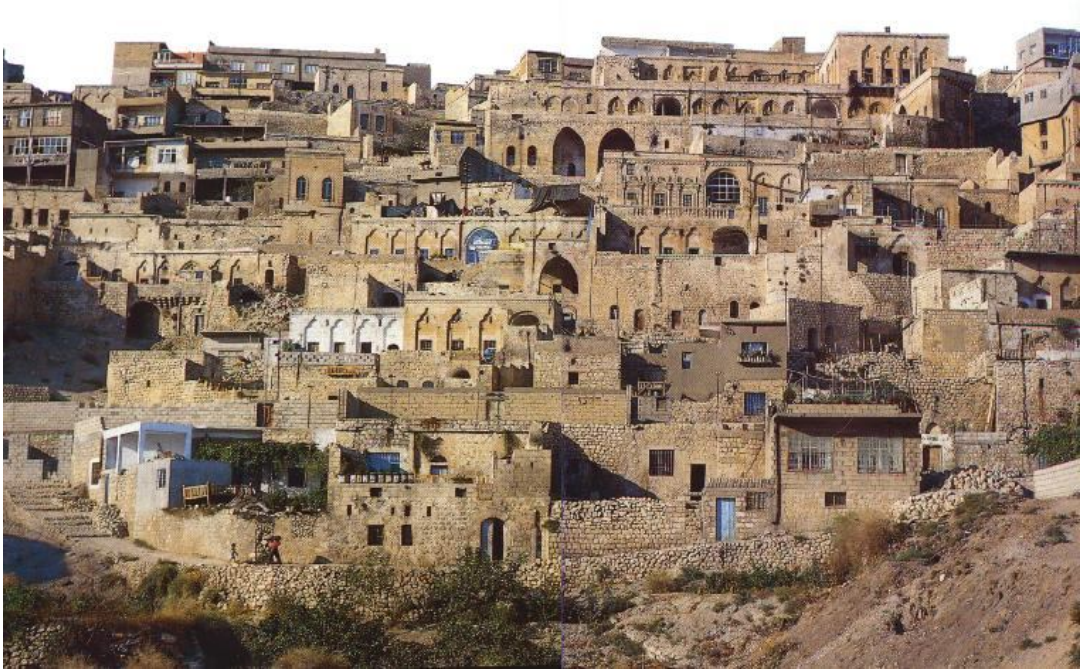
Resim 2.1. Mardin dini yapıları

Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecinde önemli görevler yüklenen yapı türü olan zaviyelerin de özellikle 14. ve 15. yüzyıllarda yapıldığı görülür. 15. yüzyıl Hamza-i kebir, Hamza-i sagir, Cihangir bey zaviyeleri bu konunun Mardin'deki örnekleridir.

2.6. Geleneksel Mardin Evleri

Türk evini plan özelliklerine göre dörde (sofasız, iç sofalı, dış sofalı, orta sofalı) ayıran Eldem, yerel özelliklere göre yedi bölgeye ayırmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi de bunlardan biridir [Eldem, 1984]. Bu evlerde tasarımı en çok etkileyen, yazları 40-45 dereceye varan sıcak iklimdir. Köklü Mezopotamya geleneği ve İslam kültürünün etkisiyle gelişen serin, avlulu, içe dönük ev tipleri bölgede yüzlerce yıl uygulanmıştır. Düz damlar, kalın duvarlar, tonoz ve kemer sistemi İran etkisini belirlerken, avlu ve avluya bakan üst kattaki dış sofa sistemiyle oda iç düzeni, Osmanlı Dönemi'ndeki köklü oluşumun etkisini vurgulamaktadır. Ayrıca

Güneydoğu Anadolu evlerinin plan tiplerinde avlu etrafında çevrelenen odalar, aynı yöredeki eski Anadolu konut tiplerinde de görülebilmektedir [Sözen ve Eruzun, 1992]. Mardin şehir dokusuna ilişkin görünüm Resim 2.3'te verilmiştir.

Resim 2.3. Mardin şehir dokusuna ilişkin bir detay

Güneydoğu Anadolu'da anıtsal özelliklere sahip bir taş mimari geleneği mevcuttur [Halifeoğlu ve Dalkılıç, 2006]. Bu geleneğin Helenistik, Roma, Hristiyan ve erken İslam dönemlerinde önemli örnekleri vardır. Haçlılar döneminde de kısa bir etkileşim söz konusudur. Güneydoğu Anadolu konut mimarisi, Kuzey Suriye ile ortak kültürün ve taş konut mimarisinin etkisinde oluşmuştur [Kuban, 1995].

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde konut mimarisini en iyi yansıtan yerlerin başında Diyarbakır, Urfa ve Mardin gelmektedir. Bu yerleşim yerlerinde bazı yerel üslupsal farklar yanında belirgin ortak özelliklere de rastlanılmaktadır. Bu bölgedeki geleneksel evler, coğrafi farklılıklar (iklim, jeolojik yapı, malzeme) dışında, aile yapısı, dini yapı, ekonomik yapı ve kültürel etkileşimle oluşmuştur. Dışa kapalı, içe dönük avlulu plan düzeni, yığma yapım tekniği, taş malzeme, düz dam gibi önemli ortak mimari özelliklerdir [Dalkılıç ve Aksulu, 2004].

Geleneksel Mardin evlerinin oluşumundaki en önemli etmenler ise, içinde bulunduğu bölgenin iklim ve topografyasıdır. Kentin topografik yapısı, konutun kütleli biçimlenmesinde mevsimlik kullanımı ön plana çıkarmazken, eğimli arazide tek yöne doğru (güney) yönelme zorunluluğunu getirmiştir. Kentin sınırlı bir alanda gelişmek zorunda kalışı, yatayda yayılma yerine, düşeyde katları kullanan bir tasarım anlayışının tercih edilmesine neden olmuştur. Harem-selamlıklı ev düzeni, yüksek taş duvarlarla sokaktan ayrılmış avlu ve teraslar, büyük merkezli mutfaklar genel plan özelliklerini yansıtmaktadır. Belli mekânların tekrar edilmesiyle evin büyütüldüğü görülmektedir. Evlerin, kapalı ve yarı açık mekânları kare ya da kareye yakın bir modül veya tekrarından oluşmaktadır. Yapılar güneye yönlendiğinden cephelerde bu yön önem kazanır. Planlamayı yönlendiren yaşam birimi, eyvan ve revak gibi ana mekânlar, genellikle güney cephesinde toplanmıştır. Hiçbir yapı birinci kattan itibaren bir diğerinin önünü kesmediği gibi pencereler de birbirini görmez [Alioğlu, 2003].

2.6.1. Geleneksel Mardin evlerinde teras ev yapısı

Mardin, kuzey-güney doğrultusunda sınırlı olup, doğu-batı doğrultusunda gelişmiştir. Bu dokunun kuzey ve güney sınırları arasındaki kot farkı 50-150 m arasında değerler içermektedir. Bu durumda yatayda yaygın yapılaşma yerine, eğimi değerlendiren bir tasarım daha işlevsel gelmektedir. Tasarlanmış büyük bir merdiven gibi algılanan bu dokuda, evler birbirinin cephesini kapatmayarak, etkisi sadece kendi parselleri ve ona rastlayan arazi üzerinde kalacak biçimde yapılmışlardır. İki, üç, bazen dört katlı olmalarına rağmen, araziyle kucaklaşan biçimlenme şehir dokusundaki homojenliğin de önemli etkenlerinden birisidir [Alioğlu, 2003].

Mardin evleri yoğun bir kent dokusu üzerinde yer alır. Düz, eğimli veya merdivenlerin yapısıyla sokaklara ulaşılabilen organik parseller üzerine inşa edilmişlerdir. Kalenin etekleri veya dış mahalle diye adlandırılan yörede alan sınırlı olması nedeniyle yatay yayılarak planlaşmayı engellemesi yüzünden topoğrafyanın eğimi yönünde kullanılması zorunlu hale gelmiştir [Ateş, 2006].

Mardin evleri, sadece giriş katından ibaret örneklere sahip olmakla birlikte, genellikle iki, üç, bazen de dört katı olan çok katlı bir görünüm sunmaktadır. Geleneksel bir evin sahip olabileceği kat adedinin asıl etkeni, parselin başlangıç ve bitim noktaları arasındaki kot farkıdır. Evin avlulu giriş katı, parselin güneyinde alt kot gözleminde; son katı ise parselin kuzeyinde üst kot düzlemindedir. Bu iki kat arasına kaç adet kat sığabileceği tamamen arazi eğimine bağlıdır. Çok katlı evlerde genellikle giriş katı ilk yapılan kısımdır. Aile fertlerinin artmasıyla önce yatayda bir genişlemeye zorlar, yine de mekânın yetmediği durumlarda, mekansal genişleme kat eklemelerle sağlanır [Ateş, 2006].

Geleneksel evin giriş katı, kadının yemek yapma, çamaşır yıkama, varsa hayvanların bakımı, mevsimlik yiyeceklerin hazırlanıp depolanması gibi günlük işlerini, bazı büyük ailelerde selamlık mekânını, hizmetli odalarını içerecek şekilde tasarlanmıştır. Kalın yüksek taş duvarlarla sokaktan ayrılan bu katların önemli mekânı, yukarıda sayılan eylemlerin büyük bir bölümünün geçtiği avlulardır. Avlulu giriş katları, kadının zamanını geçirdiği mekânlar olarak mahrem ve içe dönük özellik sunar; ancak dış dünya ile ilişkinin doğrudan kurulabildiği durumlara da sahiptirler. Avlu duvarına bitişik üstü açık taş merdivenle varılan üst katlar yaşama birimi, ışık, mahzen, kiler, hela gibi hacimlerden oluşur. Ovanın tamamını görebilen, evin diğer odalarından daha ferah ve bezemeli manzara adı verilen yaşama birimleri aynı zamanda başoda olarak kullanılmıştır. Ev sahibinin zenginliğini, statüsünü temsil eden başoda, eve yatıya gelen misafire tahsis edildiği gibi, günlük kabullerin de yapıldığı bir odadır [Alioğlu, 2003].

2.6.2. Tasarım biçimi: açık, yarı açık ve kapalı mekânlar

Giriş katta avlu, üst katlarda teras (havş), geleneksel Mardin evlerindeki açık mekânlardır. Kadının günlük ev işlerine göre biçimlenen giriş katlarında, hizmet mekânlarının yanı sıra, avlular da eylemlerin geçtiği alanlardır. Döşemeleri sıkıştırılmış toprak veya doğal taş olan avluların sokakla arasındaki yüksek duvarlarda atlar ve develer için yemlikler vardır. Girişteki avlunun yerini, üst katlarda teras alır. Üst kattaki yapının, bir alt katın yapı alanı sınırından geri

çekilerek inşa edilmesi ile elde edilen teras, belli sayıda modül içeren kapalı ve yarı açık mekanların üzerinde yer alarak aynı düzenden doğal olarak etkilenmiştir. Teras ve en üst katın damı (istoh), mevsimlik yiyeceklerin hazırlandığı ve yaz geceleri yatmak için kullanılan alanlardır [Alioğlu, 2003].

Geleneksel Mardin evlerinde, bütün kapalı mekânların kare ya da kareye yakın bir modül veya tekrarında olduğu gözlenir. Gerek organik bir dış çizgiye sahip giriş katlarında, gerekse bu düzgün olmayan yapının gönye ve düz çıkımlar ile düzeltildiği üst katlarda, neredeyse bir dama planı etkisi verecek kadar güçlü bir modülasyonun varlığı söz konusudur.

Kapalı mekânlar arasında mimarisi nedeniyle tasarımı yönlendiren temel mekân “yaşama birimi”dir. Bu bölüm; ana, baba ve çocuktan ibaret ailenin yemeğini ısıtabileceği, gerekirse pişirebileceği ocağı, kaplarını koyabileceği tereği, yatağını yorganını toplayıp kaldırabileceği yüklükleri ile tek başlarına ev olma niteliği kazanmıştır. Yaşama birimi, iç mekâna yapısal olarak yansıyan iki bölüme ayrılır. Bunlar seki altı ve seki üstüdür. Seki altı, odaya giriş hazırlığının yapıldığı, pabuçların çıkarıldığı bir ön bölümdür. Seki altından bir basamak yükselerek seki üstüne geçilir. Seki üstü, terasa ya da manzaraya, başka bir deyişle Mardin Ovası’na bakan pencereleri olan asıl oturma, yaşama bölümüdür. Seki altı, dolap içine gizlenmiş, yıkanma yerinin (gusülhane) olmadığı Mardin evinde, bu eylemin yapıldığı, pis su gideri olan bir bölümdür. Evlerin diğer yapı elemanlarının olduğu gibi, seki altı ve seki üstü döşemesinin taş (rasif) olması, yıkanarak da temizlenebilen yapıda, sözü edilen eylemin su unsurundan oluşabilecek bir sakınca doğurmamıştır. Mardin evindeki yaşama birimleri temel bazı şemalara sahiptir. İçerdikleri biçimlere bağlı olarak bu birimler, “kare yaşama birimi”, “dikdörtgen yaşama birimi”, “L yaşama birimi” ve “ters T yaşam birimi” olarak adlandırılabilir. Yaşama birimi bazen bir kapı ile “işlik” olarak adlandırılacak ek mekânlara açılır. İşlikler, kışın soğukta, yazın sıcakta tersine bir iklim sunarak günlük işlerin yapılmasını kolaylaştıran hacimlerdir [Alioğlu, 2003].

Mardin evi planında tasarımı belirleyen iki yarı açık mekân vardır: Eyvan ve revak. Üç taraflı ve üstü kapalı, önü açık olan eyvanın değişik amaçlı ve biçimli kullanımları söz konusudur. Bunlardan biri, akan suyun bahçede birleştiği havuz [birke] ile birlikte tasarlanan eyvanlarda oturma, dinlenme, yazlık işlevidir. Bazen de iki kapalı mekân arasındaki açık mekân olarak odaların dağılımını sağlamaktır. Diğer bir yarı açık mekân olan revak ise üç tarafı ve üstü kapalı, önü bir veya birden fazla sütun ile iki veya daha fazla açıklığa bölünmüş yapılardır. Günlük, mevsimlik işlerin yoğunluk kazandığı bu katlardaki revaklar serin ve gölgeli alanlar ortaya çıkarmıştır. Kapalı mekânlar ve avludan arta kalan alan uygunsa, mutlaka revak yapımına gidilmiştir [Ateş, 2006].

2.6.3. Cephe düzeni

Geleneksel Mardin evinin planındaki etkin mekânların tek tek cepheleri bir evin tüm cephe düzeninin bir parçasıdır. Bu da cephelerde oldukça çeşitliliğe yol açtığı için bir tipoloji çıkarmak zordur. Kapalı mekânların cepheleri, yapı malzemesi kalker taşı nedeniyle bölgenin doğasıyla bütünleşen bir görünüm sunmaktadır. Özellikle yaşama birimleri arasında yer alan eyvanlar ve kapalı mekânların önündeki revaklar aracılığıyla oluşan ışık gölge karşıtlığı, tek tek sadece evlerin değil, üzerinde bulunan yamacın bir parçası gibi görünen şehir kitlesinin algılanmasını sağlamıştır [Alioğlu, 2003].

Şehir dokusundaki dar ve organik sokaklar yapı köşelerinin tıraşlanmasıyla, çal köşelerle bir miktar rahatlatılmıştır. Çal köşeler taşın etken olduğu zengin biçimlere sahiptirler. Geleneksel evlerin erken olduğu sanılan örneklerde bezemenin en aza indirildiği izlenir. Kendi biçiminin yalın çizgilerini taşıyan eyvan ve revak sivri kemeri, kapı, pencere, kat silmesi, korkuluklar, cephenin yegane elemanlarıdır. Geç dönemlere doğru, basitten karmaşığa ilerleyen bir yapı gözlemlenmektedir. Bezemenin etkin olduğu cephe düzeninde pencereler kemerlerden elde edilmiş nişlerin içinde yerleştirilmiştir. Bu kemerler sivri, yarım daire, üç dilimli, yedi dilimli, zikzak, S ve C kıvrımlı gibi değişik biçimleri içerirler. Bezemelerde doğu kültürlerinin izlerini geç dönemlere kadar görmek mümkündür. Daha sonra bölgede

gerek İslam mimarisi, gerekse Hristiyan kültüründe egemen motifler ortaya çıkmıştır.

Mardin'deki evlerin tümü, üzerinde yer aldıkları yamacın da yönlendirmesiyle Mardin Ovası'nı kavrayacak biçimde konumlanmıştır. Bu nedenle manzaraya egemen olan güney cephelerinin dışındaki doğu, batı ve kuzey cepheleri önemli özellikler göstermezler. Şehrin hemen her bölgesinde teraslamalar halinde ve birbirinin önünü en azından birinci kattan itibaren kapatmamayı benimseyerek konumlanan evlerin kolaylıkla ulaşabildiği bu görünüm, Mardin evinin güney cephesinde tüm cephe oyunlarının toplanmasını sağlamıştır. Planlamayı yönlendiren yaşama birimi, eyvan ve revak gibi ana mekânlar, tek başlarına ya da birlikteliklerinin bezemeli ya da bezemesiz zengin örnekleri ile geleneksel evin güney cephesinde bir araya gelmişlerdir [Alioğlu, 2003].

2.6.4. Yapım ve malzeme

Geleneksel yapım teknolojisinin 1960'lara kadar sürdüğü Mardin'de, duvarların taşıyıcı olduğu yığma yapım ile ayak, sütun ve kemerlerin taşıyıcı olduğu iskelet yapımın birlikte kullanımı söz konusudur. Mardin evlerinde modüler bir tasarım anlayışı olmakla birlikte, bu modülün sayısal olarak esin bir tanımı yoktur. Modüler yaklaşım, iskelet sistemin önemli bir parçasıdır. Ayaklar ve sütunlar kolon gibi, bunlar arasındaki bağlantıyı oluşturan kemerler de kiriş gibi çalışarak ve tonoz çeşitlerinden oluşan döşemenin yükünü alarak bir iskelet sistemi yaratmışlardır [Alioğlu, 2003].

Geleneksel Mardin evinin esas yapı malzemesi taştır. Taş, yapılarda dört biçimde kullanılmıştır. Bunlardan biri taşın, kesme taş olarak örgüye girmesidir. Avluya ve terasa bakan bütün cepheler, tonoz başlangıç seviyesine kadar iç mekân duvarları, bazen de doğu, batı ve kuzey cepheleri kesme taş görünümündedir. Bir diğer taş çeşidi, kabaca yontularak örgüye sokulanıdır. Taş bu biçimi ile zemin kat avlu duvarı ve Mardin Ovası'na bakmayan cepheler gibi yerlerde kullanılmıştır. Bir diğer taş çeşidi olan moloz taş, çok önemli olmayan duvar yapımlarında, sandık duvar

yapımında iç örgüde ve tonoz ya da kubbe örgüsünde tercih edilen bir taş türüdür. Taşın dördüncü hali ise bezeme amacı ile iç ve dış mekânlarda kullanılmasıdır. Her durumda da yakın çevrede ocaklarının oldukça bol olduğu sarı kalker taşı ana malzemeyi oluşturur. Ancak, yapıma giren ile bezeme olarak kullanılan taşlar, renk ve doku olarak birbirinden farklıdır. Strüktürel kullanımda açık sarı ve sert kalker, bezeme amaçlı kullanımda ise ocaktan çıktığında yumuşak olup işlenmesi kolay olan, fakat sonradan sertleşen koyu sarı kalker taşı tercih edilmiştir [Alioğlu, 2003]. Taş boyutları genellikle 0,22 ve 0,23 metre yüksekliğinde duvar ve payelerde 0,40 – 0,50 metre enine kesme taş olarak uygulamaya girmiştir [Seyhan, 1999].

2.6.5. Kapılar

Geleneksel evlerin sokakla bağlantısını sağlayan kapılar daima anıtsal biçimlere sahip olmuştur. Terasa yansıyan oda kapıları, boyutları ne olursa olsun basık kemerli biçimlerini hep korumuşlardır. Ancak geç dönemlerde özellikle ters T mekâna ait kapılar, pencerelerde olduğu gibi çeşitli biçimleri içeren kemerlerden nişler içinde yapılmaya başlanmıştır [Alioğlu, 2003].

Oda giriş kapılarının enleri 0.90–1.20, yükseklikleri 1.90–2.20 metre arasında değişir. Avlu giriş kapıları ise yörede eşek, at, deve gibi binek hayvanlarının kullanılması nedeniyle daha büyük, ortalama 1.00–1.60 metre genişlikte, 2.00–2.80 metre yükseklikte yapılmıştır. Diğer katların sokak giriş kapılarında ise oda kapılarındaki boyutların uygulandığı görülür. Sokaktan avluya ve katlara giriş kapıları iki kanatlıdır. İç kapılarda yaşama birimlerine ait olanlar iki kanatlı, diğerleri ise genellikle tek kanatlıdır. Kapılar masif ve ahşap parçaların bir araya getirilip dövme demir ve kuşaklarla birleştirilmesi ile çakma olarak yapılmıştır. Sokak kapılarında kuş motifli tokmaklar vardır [Alioğlu, 2003]. Kapı üstleri iki sıra kemerle geçilmiştir. Kapılar ahşap malzemeyle imar edilmiştir [Ateş, 2006].

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Sınırları

İncelenen geleneksel evlerde, içine girilemeyen evler, kapıları orijinal olmayan evler, kapıları sonradan değiştirilen evler, tuvalet, banyo, mutfak, depo ve ahır gibi mekân kapıları, evlerin yapım şekli, çatı, taşıyıcı yapısı gibi birimler çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırma, Mardin merkezdeki geleneksel evlerin avlu kapıları, giriş kapıları ve oda kapılarını kapsamaktadır. Araştırma kapsamında incelenen geleneksel evlerin tercihi yapılırken incelemeye değer bulunan evlere öncelik verilmiştir. Araştırma sınırları içinde ele alınan geleneksel evlerin kapılarına ait tüm karakteristik özellikler belirlenmiştir.

3.2. Verilerin Elde Edilmesi

Kapılarla ilgili veriler örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Veriler; sistematik gözlem, envanter çıkarma ve fotoğraflarla belgeleme yöntemleri ile elde edilmiştir.

3.2.1. Envanter form hazırlama

Daha önce; Yıldırım [2005–2007], Toker [1999], Şaşmaz [2002], Kahraman [2004] tarafından geliştirilen ve kullanılan ev envanter formlarından faydalanılarak, bu araştırmanın amacına uygun olarak yeni bir ev envanter formu geliştirilmiştir. Geliştirilen bu form, araştırma kapsamına alınan evlere gidilerek bizzat uygulanmıştır.

Geliştirilen envanter form dört bölümden oluşmaktadır:

- a- Evlerle ilgili sorular:* Evin, plan tipi, yapım yılı, adres bilgisi, restorasyon görüp görmediği, tescil durumu ve evin genel durumu.
- b- Kapıların durumu ile ilgili sorular:* Kapı türü, mimariye uyumu, kapının genel durumu ile kapı elemanlarının durumu, kapı elemanlarının orijinal olup olmadığı, çatlama, çarpılma ve çürüme durumu.

c- Kapı ile ilgili ölçüler: Kanat ve kapı boşluğu ölçülerinin cm cinsinden değeri.

d- Kapının yapım özellikleri: Kapının konstrüksiyon özellikleri, kullanılan malzemenin türü, açılma yeri ve yönü.

3.2.2. Fotoğraf ile belgeleme

Yapılan araştırmada evlerin fotoğrafları aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek için çekilmiştir.

1. Kapıların donatı elemanlarını ve öğelerini ayrıntılarıyla saptamak,
2. Yorumlanmasında güçlük çekilen kısımları sonradan değerlendirmek,
3. İncelenen kapıları belgelemek,
4. Anket ve plan rölevesi alınırken unutulmuş eksikleri kontrol etmek.

3.3.3. İncelenen kapıların kodlandırılması

İncelenen kapılara ait evlerin adres bilgileri ve kapıların kod numaraları Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1. İncelenen kapılara ait adres bilgileri ve kapıların kod numaraları

Sıra No.	Evin Adresi	Evin Adı	Bölge	Kapı Türü	Kapı Kodu
1	Ulucami M. 111.Sokak No: 45		Mardin	Avlu	A-1
2	Ulucami M.104. Sokak No: 28	Cumbalı ev	Mardin		A-2
3	Fehriye M.1.Cad. No: 91		Mardin		A-3
4	Savurkapı M. 5.Sokak No: 8		Mardin		A-4
5	Teker M. 61.Sokak No: 3	Çınarzade konağı	Mardin		A-5
6	Ulucami M. 106.Sokak No: 10	Özdenlerlerin evi	Mardin		A-6
7	Ulucami M. 104.Sokak No: 7		Mardin		A-7
8	Savurkapı M. Ahubaba Sokak No: 1	H.Ali çelebi evi	Mardin		A-8
9	Savurkapı M. 21.Sokak No: 2	H.Halil paşa evi	Mardin		A-9
10	Savurkapı M. 21.Sokak No: 2	H.Halil paşa evi	Mardin		A-10
11	Savurkapı M. esen Sokak No: 5	H. Kermo evi	Mardin		A-11
12	Savurkapı M. 1.Cad. No: 94	H. Mehmet Gözal evi	Mardin		A-12
13	Şar M. 221.Sokak No: 11		Mardin		A-13
14	Ulucami M. 127.Sokak No: 1		Mardin		A-14
15	Çabuk M. 211.Sokak No: 15	Hınaşelerin evi	Mardin		A-15
16	Şar M. 241.Sokak No: 7	Acem evi	Mardin		A-16
17	Şar M. 229.Sokak No: 28		Mardin		A-17
18	Çabuk M. 239.Sokak No: 102	Ademhanların evi	Mardin		A-18
19	Ulucami M.111.Sokak No: 45		Mardin	Giriş	G-1
20	Şehriye M. 1. Cad. No: 91		Mardin		G-2
21	Savur kapı M. Melik Mahmut cami karşısı	Mirzaoğlu konağı	Mardin		G-3
22	Şehidiye M. kuzu Sokak No: 5	Orukların evi	Mardin		G-4
23	Şehidiye M. 52.Sokak No: 12		Mardin		G-5
24	Teker M. 61.Sokak No: 5	Adakların evi	Mardin		G-6
25	Necmettin M. 152.Sokak No: 13	Koselli evi	Mardin		G-7
26	Savurkapı M. Ahubaba Sokak No: 1	H.Ali çelebi evi	Mardin		G-8
27	Çabuk M. 1.Cad. No: 407	Arasların evi	Mardin		G-9
28	Çabuk M. 212.Sokak No: 29		Mardin		G-10
29	Şehriye M. 1. Cad. No: 91		Mardin	Oda	O-1
30	Şehriye M. 1. Cad. No: 91		Mardin		O-2
31	Savurkapı M. 5.Sokak No: 8		Mardin		O-3
32	Şehidiye M. 52.Sokak No: 12		Mardin		O-4
33	Teker M. 61.Sokak No: 5	Adakların evi	Mardin		O-5
34	Teker M. 61.Sokak No: 5	Adakların evi	Mardin		O-6
35	Teker M. 61.Sokak No: 5	Adakların evi	Mardin		O-7
36	Teker M. 61.Sokak No: 3	Çınarzade konağı	Mardin		O-8
37	Necmettin M. 152.Sokak No: 13	Koselli evi	Mardin		O-9
38	Savurkapı M. Ahubaba Sokak No: 1	H. Ali çelebi evi	Mardin		O-10
39	Savurkapı M. 1.Cad. No: 94	H. Mehmet Gözal evi	Mardin		O-11
40	1.Cad. No: 135	Erdoba	Mardin		O-12
41	1.Cad. No: 135	Erdoba	Mardin		O-13
42	Çabuk M. 1.Cad No: 406	Arasların evi	Mardin		O-14
43	Kırklar kilisesi Sokak No: 1	Kırklar evi	Mardin		O-15
44	Çabuk M. 212.Sokak No: 30		Mardin		O-16
45	Çabuk M. 211.Sokak No: 14	Hınaşelerin evi	Mardin		O-17

4. BULGULAR

Mardin/merkezin değişik mahallelerinde yer alan çok sayıdaki geleneksel evlerden, incelemeye değer bulunan ve kapıları orijinal olan toplam 27 adet eve ait 18 adet avlu kapısı, 10 adet giriş kapısı ve 17 adet oda kapısının belirlenen özellikleri aşağıda sistematik olarak verilmiştir.

İncelenen avlu kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumlarına ait veriler Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1. İncelenen avlu kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumları

Kapı Kodu	Kanat Sayısı		Kanat Ölçüleri (cm)			Kapı Boşluğu Ölçüleri (cm)			Kapı açılma yeri ve yönü		
	Tek	Çift	Gen.	Yük.	Kal.	Gen.	Yük.	Der.	Mekân içi	Sağ	Sol
A-1		X	65	220	5	134	224	70	X	X	
A-2		X	74	240	8	165	244	60	X	X	
A-3	X		107	193	5	110	196	64	X	X	
A-4		X	85	245	5	174	249	70	X	X	
A-5	X		98	193	5	102	197	60	X		X
A-6		X	65	235	5	134	239	60	X	X	
A-7		X	60	240	6	124	244	70	X	X	
A-8	X		148	220	5	152	224	70	X		X
A-9		X	92	252	8	189	256	100	X		X
A-10	X		46	170	4	96	175	55	X	X	
A-11	X		86	230	5	175	236	70	X	X	
A-12		X	85	230	5	174	234	70	X		X
A-13		X	79	220	5	162	225	70	X		X
A-14		X	67	234	6	139	237	80	X	X	
A-15	X		95	192	4	100	196	65	X	X	
A-16		X	50	191	4	105	195	70	X		X
A-17		X	60	235	4	125	239	65	X	X	
A-18		X	77	240	5	160	244	70	X	X	

İncelenen avlu kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri Çizelge 4.2’de, giriş kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumlarına ait veriler ise Çizelge 4.3’te verilmiştir.

Çizelge 4.2. İncelenen avlu kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri

Kapı Kodu	Ağaç Türü	Yapım Tekniği	Kasa		Süsleme		Kilit Türü	Aksesuar	
		Çakma	Var	Yok	Var	Yok	Kapazlama	Tokmak	Halka
A-1	Dut	X		X	X		X	X	
A-2	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-3	Dut	X		X		X	X	X	
A-4	Ceviz	X		X	X		X	X	X
A-5	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-6	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-7	Ceviz	X		X	X		X	X	X
A-8	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-9	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-10	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-11	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-12	Ceviz	X		X	X		X	X	X
A-13	Ceviz	X		X	X		X	X	X
A-14	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-15	Ceviz	X		X		X	X	X	X
A-16	Ceviz	X		X		X	X	X	X
A-17	Ceviz	X		X	X		X	X	X
A-18	Ceviz	X		X		X	X	X	

Çizelge 4.3. Giriş kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumları

Kapı Kodu	Kanat Sayısı		Kanat Ölçüleri (cm)			Kapı Boşluğu Ölçüleri (cm)			Kapı açılma yeri ve yönü		
	Tek	Çift	Gen.	Yük.	Kal.	Gen.	Yük.	Der.	Mekân içi	Sağ	Sol
G-1		X	45	200	5	95	203	60	X	X	
G-2		X	50	194	6	104	198	70	X	X	
G-3		X	80	215	4	164	219	70	X	X	
G-4		X	78	240	5	160	246	90	X		X
G-5		X	100	286	8	204	291	70	X		X
G-6	X		92	175	5	96	179	70	X		X
G-7		X	52	206	4	107	211	55	X	X	
G-8	X		100	181	4	105	184	78	X		X
G-9		X	65	210	5	135	216	70	X		X
G-10	X		150	225	6	155	230	75	X		X

Giriş kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri Çizelge 4.4'te verilmiştir.

Çizelge 4.4. Giriş kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri

Kapı Kodu	Ağaç Türü	Yapım Tekniği	Kasa		Süsleme		Kilit Türü	Aksesuar	
		Çakma	Var	Yok	Var	Yok	Kapazlama	Tokmak	Halka
G-1	Ceviz	X		X	X		X	X	
G-2	Ceviz	X		X	X		X		X
G-3	Ceviz	X		X	X		X	X	
G-4	Ceviz	X		X		X	X	X	
G-5	Ceviz	X		X	X		X		X
G-6	Ceviz	X		X		X	X	X	
G-7	Ceviz	X		X		X	X	X	
G-8	Çam	X		X	X		X	X	
G-9	Ceviz	X		X		X	X	X	
G-10	Ceviz	X		X		X	X	X	

Oda kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumlarına ait veriler Çizelge 4.5'te, malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri ise Çizelge 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.5. Oda kapılarının kanat sayıları, boyutsal özellikleri ve açılma durumları

Kapı Kodu	Kanat Sayısı		Kanat Ölçüleri (cm)			Kapı Boşluğu Ölçüleri (cm)			Kapı açılma yeri ve yönü		
	Tek	Çift	Gen.	Yük.	Kal.	Gen.	Yük.	Der.	Mekân içi	Sağ	Sol
O-1	X		92	180	5	100	184	72	X	X	
O-2		X	56	202	5	114	206	70	X		X
O-3	X		104	197	5	107	201	75	X		X
O-4		X	50	200	5	104	205	70	X		X
O-5	X		100	197	5	104	201	60	X	X	
O-6		X	50	197	5	104	202	70	X		X
O-7		X	45	180	5	93	184	70	X	X	
O-8	X		83	173	5	87	177	80	X	X	
O-9		X	51	193	5	106	199	72	X		X
O-10	X		87	170	5	91	176	120	X		X
O-11	X		98	182	4	102	188	70	X	X	
O-12		X	55	190	4	115	194	70	X	X	
O-13		X	50	190	4	105	196	55	X	X	
O-14		X	50	190	4	105	195	67	X		X
O-15		X	50	200	6	105	206	70	X	X	
O-16	X		127	240	6	132	246	80	X		X
O-17		X	48	200	4	100	206	50	X	X	

Çizelge 4.6. Oda kapılarının malzeme, yapım tekniği ve süsleme özellikleri

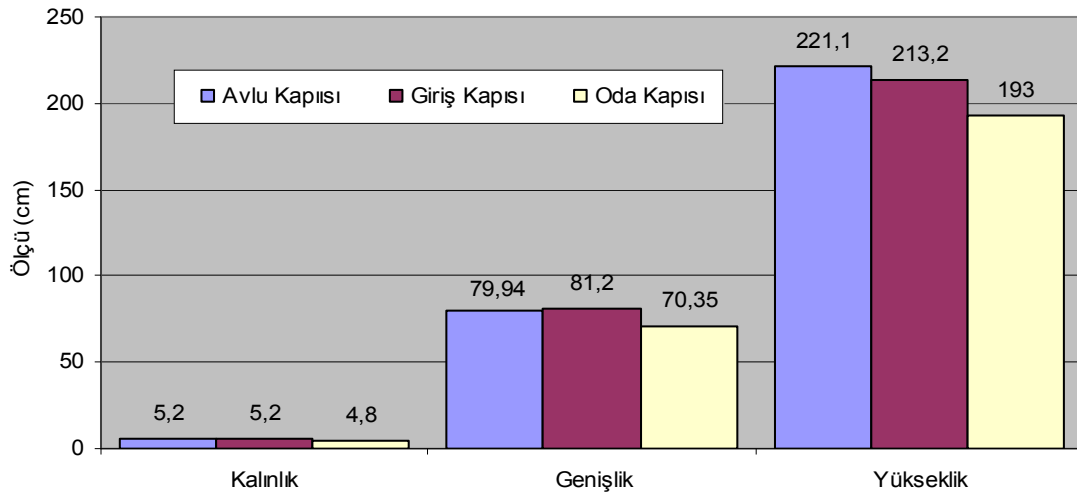
Kapı Kodu	Ağaç Türü	Yapım Tekniği	Kasa		Süsleme		Kilit Türü	Aksesuar	
		Çakma	Var	Yok	Var	Yok	Kapazlama	Tokmak	Halka
A-1	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-2	Ceviz	X		X		X	X		
A-3	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-4	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-5	Ceviz	X		X		X	X	X	
A-6	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-7	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-8	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-9	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-10	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-11	Ceviz	X		X	X		X		X
A-12	Ceviz	X		X		X	X		X
A-13	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-14	Ceviz	X		X		X	X		X
A-15	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-16	Ceviz	X		X	X		X	X	
A-17	Ceviz	X		X	X		X		X

4.1. Kapıların Ölçüleri

İncelenen kapı kanatlarının genişlik, yükseklik ve kalınlıklarına ait ölçülerin betimse istatistiki değerleri Çizelge 4.7’de, bunlara ilişkin grafik ise Şekil 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.7. Kapıların genişlik, yükseklik ve kalınlıklarına ait değerler (cm)

Boyut	Kapı Türü	Örnek Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	En az	En Fazla
Kanat Genişliği	Avlu	18	79,94	23,83	46	148
	Giriş	10	81,20	31,57	45	150
	Oda	17	70,35	26,13	45	127
Kanat Yüksekliği	Avlu	18	221,11	23,33	170	252
	Giriş	10	213,20	32,08	175	286
	Oda	17	193,00	15,61	170	240
Kanat Kalınlığı	Avlu	18	5,22	1,23	4	8
	Giriş	10	5,20	0,64	4	8
	Oda	17	4,82	1,01	4	6

Şekil 4.1. Avlu, giriş ve oda kapı kanatlarının ortalama boyutları

Çizelge 4.7 incelendiğinde kapı türlerine göre ölçü farklılıkları bulunduğu görülmektedir. Ölçü farklılıklarının istatistiksel açıdan önemli olup olmadığını tespit etmek için yapılan varyans analizi sonuçları Çizelge 4.8’de verilmiştir.

Çizelge 4.8. Kapı türünün kapı ve kapı boşluğu ölçülerine etkisine ilişkin varyans analizi sonuçları

Boyut	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	S. D.	Kareler Ortalaması	F Değeri	P ≤ 0,05
Kanat Genişliği	Guruplar arası	1076,373	2	538,187	0765	0,472**
	Gurup içi	29540,427	42	703,343		
	Toplam	30616,800	44			
Kanat Yüksekliği	Guruplar arası	7165,422	2	3582,711	6,712	0,030*
	Gurup içi	22417,378	42	533,747		
	Toplam	29582,800	44			
Kanat Kalınlığı	Guruplar arası	1,618	2	0,809	0,787	0,462**
	Gurup içi	43,182	42	1,028		
	Toplam	44,800	44			
Kapı Genişliği	Guruplar arası	11957,992	2	5978,996	4,076	0,024*
	Gurup içi	61616,319	42	1467,055		
	Toplam	73574,311	44			

* : Fark 0,05’e göre önemli

** : Fark 0,05’e göre önemsiz

Varyans analizi sonuçlarına göre, kapı türüne kanat yüksekliği ve kapı genişliğinin etkisi istatistiksel olarak önemli, kanat genişliği ve kanat kalınlığının etkisi ise

önemsiz bulunmuştur ($P \leq 0,05$). Bununla ilgili olarak yapılan Tuken HSD testi sonuçları Çizelge 4.9’da verilmiştir.

Çizelge 4.9. Kanat yüksekliği ve kapı genişliği düzeyinde Tuken HSD testi karşılaştırma sonuçları (cm)

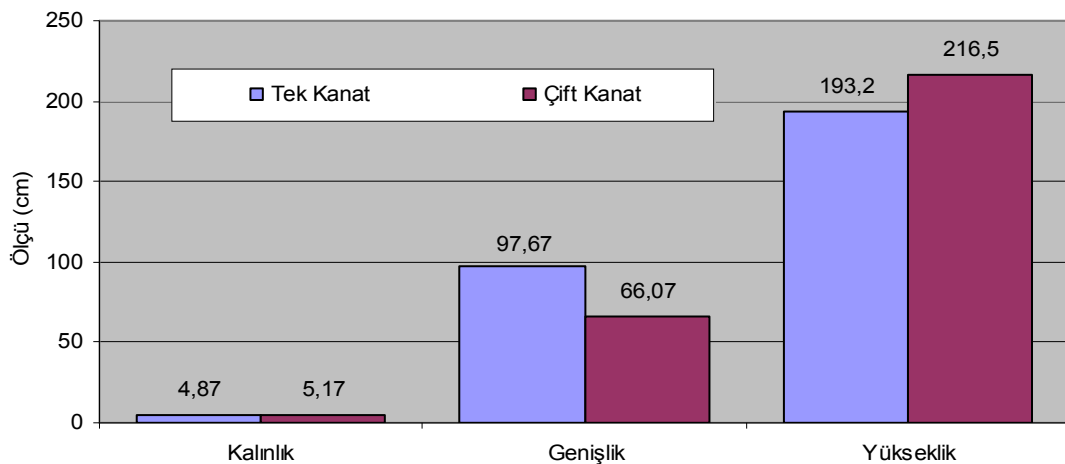
Kapı Türü	Kanat Yüksekliği		Kapı Genişliği	
	$\bar{X}$	HG	$\bar{X}$	HG
Avlu Kapısı	221,11	A	135,89	A
Giriş Kapısı	213,20	A	128,20	AB
Oda Kapısı	193,00	B	100,06	B
LSD	$\pm 10,697$		$\pm 17,734$	

$\bar{X}$: Aritmetik ortalama

HG: Homojenlik Grubu

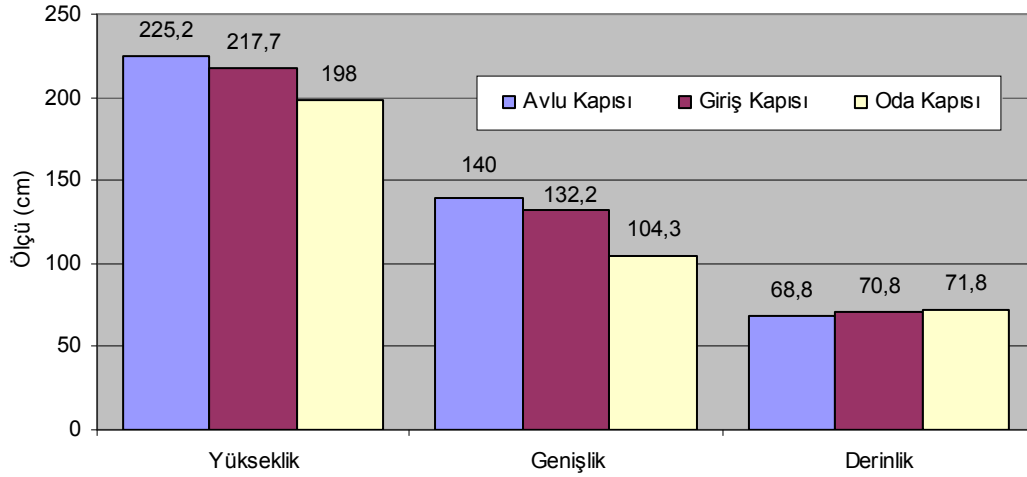
Kapı kanat yüksekliği düzeyinde en büyük değer giriş kapısında elde edilmiş olup, bunu sırası ile avlu kapısı ve oda kapısı takip etmiştir. Avlu kapısı ile giriş kapısı yükseklik ölçüleri arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz çıkmıştır ($LSD \pm 10,697$). Kapı genişliği (tek kanatlı ve çift kanatlı kapıların birlikte değerlendirilmesi durumunda) düzeyinde ise en büyük ölçü avlu kapısında elde edilmiş, bunu sırası ile giriş kapısı ve oda kapısı takip etmiştir.

Kanat sayısı esas alınarak hazırlanan boyutsal özellikler Şekil 4.2’de verilmiştir.

Şekil 4.2. Kanat sayısına göre kalınlık, genişlik ve yükseklik ölçüleri

Avlu, giriş ve oda kapılarına ait kapı boşluklarının ölçüleri, kapı türüne göre farklılıklar göstermektedir. Bunlara ilişkin değerler Şekil 4.3'te verilmiştir.

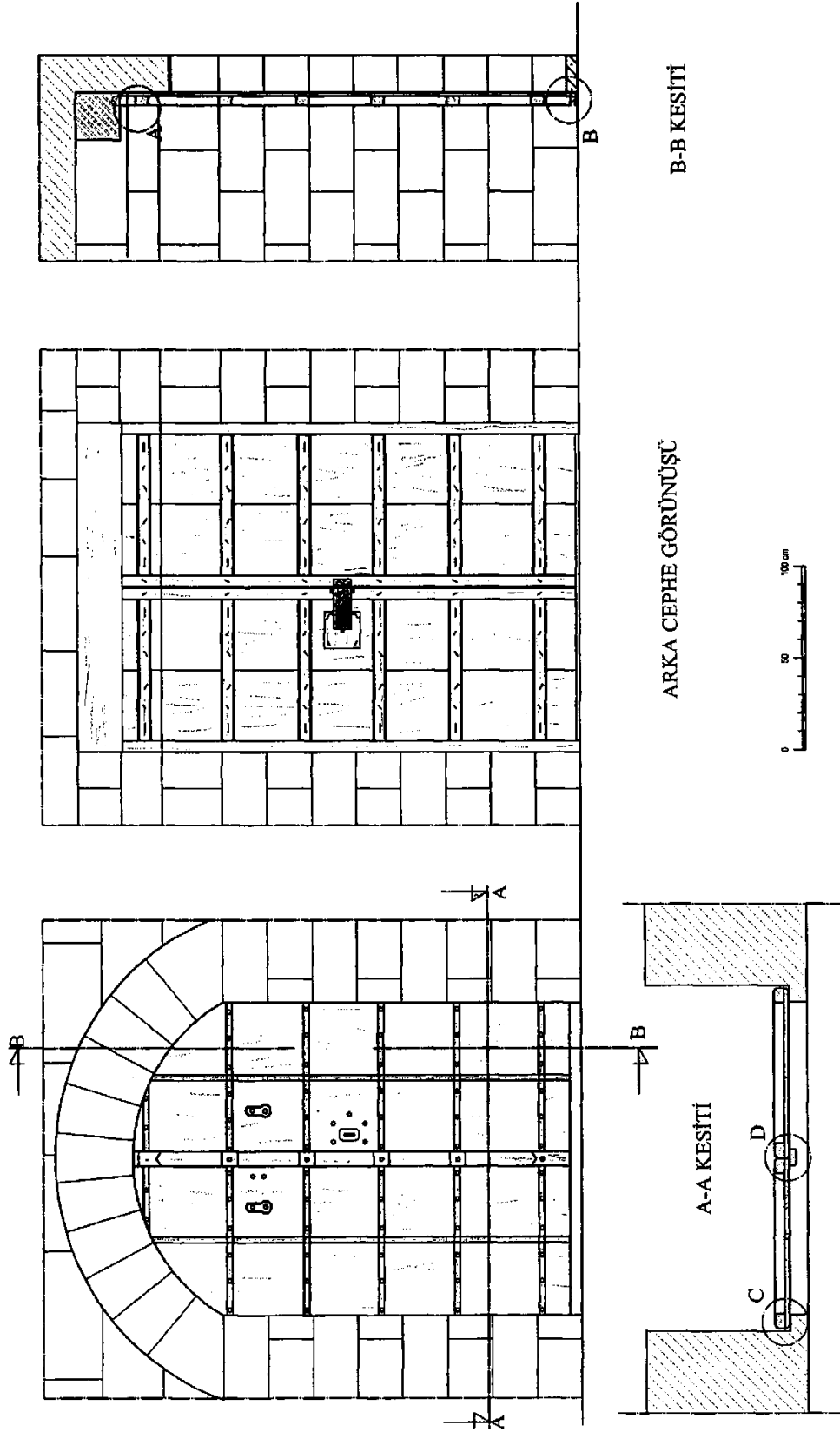

Şekil 4.3. Ortalama kapı boşluğu ölçüleri

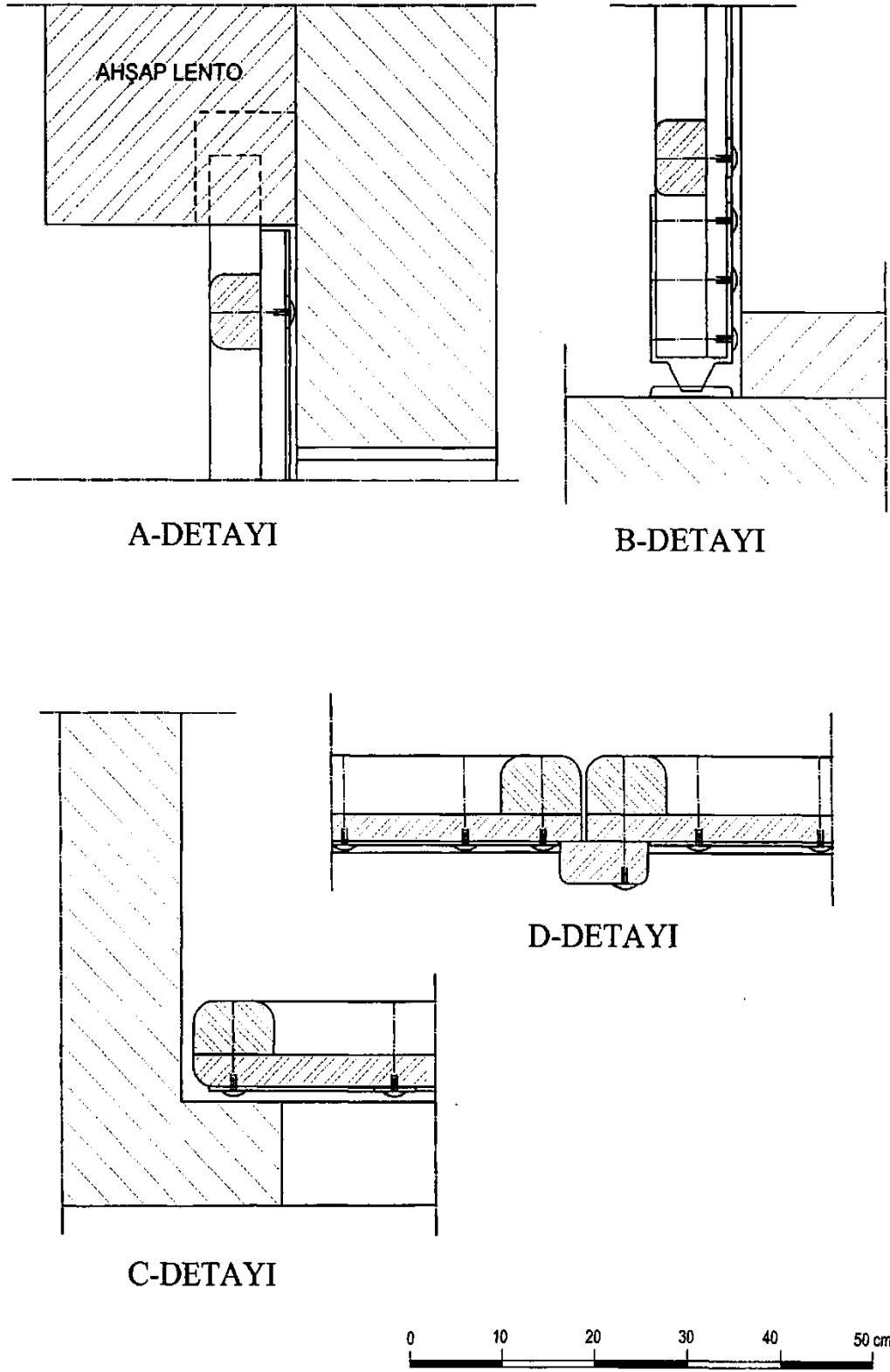
4.2. Kasa

İncelenen avlu, giriş ve oda kapılarının tamamında kasa kullanılmadığı, kapı kanatlarının bir kasaya bağlı olarak değil; evin yapımında kullanılan duvara yaslanarak kapandığı belirlenmiştir.

Kapıların genelinin ortak özelliklerini temsil eden net resim, kesit resmi ve detay resimlerini kapsayan çizimler Şekil 4.4 ve Şekil 4.5'te verilmiştir.

Şekil 4.4. Mardin evlerine ait kapıların genel görüntüsü

Şekil 4.5. Mardin evlerine ait kapıların detayları

4.3. Yapım Tekniği

İncelenen tüm kapıların, geniş tahtaların dikey yönde yan yana getirilerek, metal kuşakla çevrilmek sureti ile arkadan dövme çivi ile çakıldığı belirlenmiştir. Kapıların yapımında kullanılan çakma tekniği haricinde herhangi bir konstrüksiyon kullanılmamış olup, bu durum avlu, giriş ve oda kapılarının tamamında geçerlidir. Yapım tekniğine ilişkin genel görünüş ve detay görüntüsü Resim 4.1’de verilmiştir.

Resim 4.1. İncelenen kapıların yapım tekniğine ilişkin genel görünüş

4.4. Süsleme

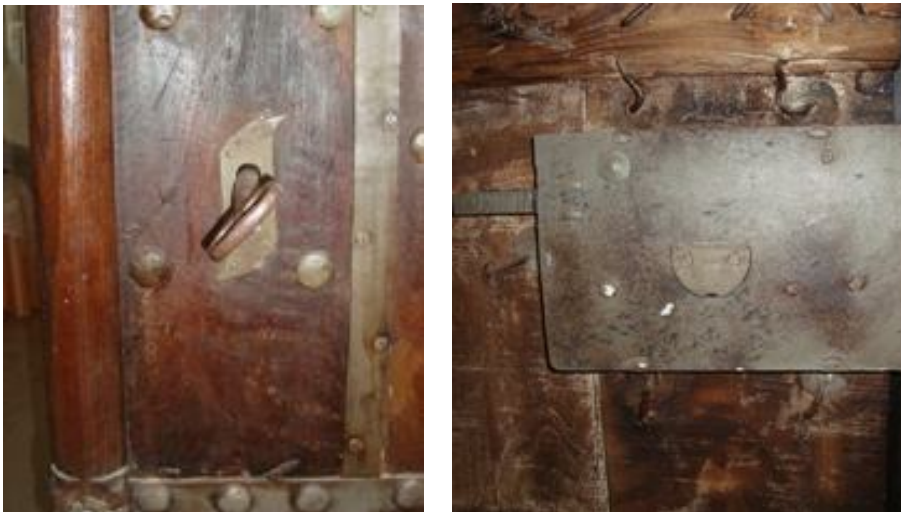
İncelenen kapıların genellikle süslemesiz, düz hatlardan oluşan yapıda oldukları, sadece çift kanatlı kapıların bini çıtasında çok basit ve sade olarak nitelendirilebilecek tarzda; burgu ve spiral şeklinde süslemenin olduğu belirlenmiştir. Süslemeye ilişkin örnekler Resim 4.2’de verilmiştir

Resim 4.2. İncelenen kapıların süslemelerine ait örnekler

4.5. Kilitler ve sürgüler

İncelenen kapıların tamamında basit kapazlama kilit kullanıldığı ve bazı kapılarda bu kilitlerin yerine, günümüzde kullanılan ve farklı özelliklerdeki kilitlerin takıldığı tespit edilmiştir. Sürgüler ve kancalar çift kanatlı avlu, giriş ve oda kapılarında, kanatları sabitlemek ve gerektiğinde açmak için kullanılmıştır. Bu eklentilerin yapımında metal levha ve profiller kullanılmıştır. Özellikle kilit, sürgü ve kancaların uyum içinde olduğu görülmüştür (Resim 4.3).

Resim 4.3. İncelenen kapılara ait kilit görüntüleri

4.6. Menteşeler

Geleneksel Mardin evi kapılarında mekanik (metal vb.) menteşe kullanılmadığı tespit edilmiştir. Kapının açılıp kapanmasını sağlamak üzere evin yapımı aşamasında kapı boşluğu üstünde konumlandırılmış yaklaşık 30x30 cm kesit ölçülerindeki lentoya bir yuva, zemindeki (genellikle taş) izdüşümünde ise bir yatak hazırlanmıştır. Kapı serenin üst kısmı 5 cm kadar yukarıya taşırılmış ve bu fazlalık, lentodaki yuvaya uygun şekillendirilmiştir (Resim 4.4).

Resim 4.4. Lento ile ilişkilendirilmiş açılıp kapanma sistemi görüntüleri (üst)

Alt kısımda ise genellikle kapı kanadına monte edilen bir metal aksamın, zeminde hazırlanan yatağa yerleştirilmesi ile mil menteşe çalışma prensibine benzer bir mantıkla kapı kanatları açılıp kapanmakta olduğu belirlenmiştir (Resim 4.5).

Resim 4.5. Zemin ile ilişkilendirilmiş açılıp kapanma sistemi görüntüleri (alt)

4.7. Kapı Tokmakları, Halkaları ve Kulplar

Avlu, giriş ve oda kapılarının tümünde tokmak kullanıldığı görülmüştür. Eve gelen kişilerin kapıyı çalmaları için kullanılan tokmalardan her kanatta bir tane bulunmaktadır. Kanatların ikisinde de simetri oluşturacak şekilde bulunan tokmakların motifleri benzerlik göstermektedir. Tokmakların büyük çoğunluğu düz halka şeklinde olup, bazılarında ise kuş figürü kullanılmıştır. Kapı halkaları ve kulplar kapının itilip çekilmesine yardımcı olması için kullanılmıştır. Kapı tokmaklarına ilişkin örnekler Resim 4.6’da verilmiştir.

Resim 4.6. İncelenen kapılara ait kapı tokmakları görüntüleri.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın yapıldığı Mardin merkezde, dönemin özelliklerini taşıyan, incelemeye değer nitelikli, tarihi önemi olan ve kapıları orijinal durumdaki evler araştırmaya dahil edilmiştir. İncelenen bazı evlerin yapım tarihleri ev sahiplerince bilinmemesine karşın, genel olarak 1700’lü yılların başlarına ait olan evlerin en yenisi 1870 yılında yapılmıştır.

Araştırma kapsamında 18 avlu kapısı, 10 giriş kapısı ve 17 oda kapısı olmak üzere toplam 45 kapının araştırma sonuçları çalışmaya eklenmiştir. İncelenen kapıların tamamında (avlu, giriş ve oda kapısı) tokmak kullanılmıştır. Kapıların mekânın içine açıldığı, tamamının çakma tekniğinde yapıldığı ve menteşe kullanılmadığı saptanmıştır. Evlerin genel mimari özellikleri ile uyumlu olan orijinal kapılar, büyük ölçüde günümüze kadar ulaşamamış, orijinal kapıların yerine güncel malzeme ve yapım teknikleri ile üretilen kapılar kullanılmıştır.

Çakma tekniği ile yapılan kapı kanatlarında süsleme kullanılmadığı görülmüş olup, sadece çift kanatlı kapıların 18 tanesinin bini çitasında çok basit ve sade olarak nitelendirilebilecek tarzda; burgu ve spiral şeklinde süsleme yapılmıştır. Ancak, bu kapı kanatlarının genelinde metal eklentiler, işlevselliğine ilaveten süsleme elemanı olarak da kullanılmıştır. Özellikle, kilit ve tokmaklar giriş ve avlu kapılarında özenilerek yapılmıştır. Büyük bir kısmı çalışmayan kilitler, süs ve güvenlik izlenimi açısından halen ait oldukları konumda varlıklarını korumaktadırlar. Kapı kanatlarının yapımında tahtaları kuşaklara sabitlemek için; dövme demir kabara başlı çiviler, simetri sağlayacak şekilde uygulanmıştır.

Kapı kanatları, alt kısımda metal eleman yardımı ile zeminle olan bağlantısı ve üst kısımda ahşap lentoya açılan yuvaya geçmeli olarak açılıp kapanmaktadır.

Kapıların üstyüzey gereci bakımından orijinal durumlarının belirlenmesinin mümkün olmamıştır. Değerlendirilebilecek durumda olan kapıların mevcut üstyüzey gereçleri yetersizdir ve birçok kapı örtücü boyalarla boyanmıştır. Dış etkilere karşı kapıları

korumak amacıyla sürülen boyalar, gelişigüzel seçildiği için kapıların gerçek dokusu ve yapısı hissedilemez duruma gelmiştir. Çok az sayıdaki kapıda ise vernik uygulaması yapılarak doğal yapı korunmuştur.

Sonuç olarak, geleneksel Mardin evlerine ait ahşap kapıların günümüze kadar ulaşabilmiş örneklerinin sayısı sınırlıdır. Başka bir ifade ile kapılar yok olmaya adım adım yaklaşmaktadır. Çok az sayıdaki evin restorasyonu yapılmış olup, restorasyon uygulamalarının sadece evlerin dış cephelerinde yüzeysel olarak yapıldığı, evlerinin içinin ise evde oturan kişinin mevcut olanaklarına ve zevkine bırakıldığı görülmektedir. Dolayısı ile somut kültür varlıklarımızın önemli örneklerinden olan Mardin evleri ve evlere ait ahşap aksamlarının ivedilikle restorasyon uygulamalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda ahşap kapıların restorasyonu yapılırken gerek malzeme gerekse yapım tekniği bakımından; orijinalliklerinin bozulmamasına özen gösterilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Akyüz, G., “Mardin İlinin Merkezinde, Civar Köylerinde ve İlçelerinde Bulunan Kiliselerin ve Manastırların Tarihi”, *Resim Matbaacılık*, İstanbul, 30-32, 134-145 (1998a).

Akyüz, G., “Deyrülzaferan Manastırının Tarihi”, *Lütuf*, Mardin, 1-22 (1998b).

Alioğlu, F., “Mardin, söylenceler ve tarih”, *Arkitekt*, 3: 31-44 (1996).

Alioğlu, F., “Mardin Şehir Dokusu ve Evler 2. Baskı”, *Tarih Vakfı*, İstanbul, 5-178 (2003).

Arcan, F. ve Evcı, F., “Mimari Tasarıma Yaklaşım”, *2K Yayınevi*, İstanbul, 65-70 (1991).

Ateş, T., “Tarihi Mardin evlerinde kemerler”, *(I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri)*, İbrahim Özcoşar ve Hüseyin H. Güneş [ed.], *İmak Ofset*, İstanbul, 843-866 (2006).

Binan. M., “Ahşap Kapılar ve Metal Tamamlayıcı Elemanlar 3. Baskı”, *Yem Yayın*, İstanbul, 46-75 (2000).

Çal, H., “Geleneksel Ayaş Evlerinde Kapılar ve Kapı Tokmakları”, *Ayaş Belediyesi Yayınları*, Ankara, 5-36 (1997).

Dalkılıç, N., “Geleneksel Diyarbakır evlerinde plan, cephe ve yapı öğeleri tipolojisi”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 1-55 (1999).

Dalkılıç, N. ve Aksulu, I., “Midyat geleneksel kent dokusu ve evleri üzerine bir inceleme”, *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi* 19 (3): 313-326 (2004).

Dolapönü, H., “Tarihte Mardin”, *Hilal Matbaa*, İstanbul, 21-80 (1972).

Duyan, F., “Mardin Suphi bisen evinin restorasyon önerisi”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 8-45 (2002).

Eldem, S.H., “Türk Evi Osmanlı Dönemi”, *T.A.Ç. Vakfı*, İstanbul, 14-53 (1984).

Gürbüz, A., “16.-17. Yüzyıllarda Mardin Kalesi”, *(I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri)*, İbrahim Özcoşar ve Hüseyin H. Güneş [ed.], *İmak Ofset*, İstanbul, 301–307 (2006).

Hacıbaloğlu, M., “Geleneksel Türk Evi ve Çağımıza Ulaşamamasının Nedenleri”, *Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları*, Ankara, 4-28 (1989).

Halifeoğlu, F., ve Dalkılıç, N., “Mardin-Savur geleneksel kent dokusu ve evleri”, *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 11 (1): 93-111 (2006).

Işık, Z., “Geleneksel ve günümüz konutlarının iç mekan analizi”, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 13-67 (1992).

Işık, Z. ve Yıldırım, K., “Dekorasyonda İnce Yapı”, Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Dekorasyon Anabilim Dalı, *Zirve Ofset*, Ankara, 2-31 (2002).

İzgi, U. ve Aysel, B., “Kapılar ve Hafif Bölmeler 2. Cilt”, *Yem Yayınları*, İstanbul, 11-207 (2003).

Kahraman, B., “Geleneksel Türk evi odasında ahşap iç mimari elemanlar”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 46-87 (1997).

Kahraman, N., “Geleneksel Afyonkarahisar evlerine ait kapıların incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 4-39 (2004).

Küçükerman, Ö., “Anadoludaki Geleneksel Türk evinde odalar”, *Simurg*, İstanbul, 45-82 (1978).

Kömürcüoğlu, E., “Ankara’nın Evleri”, *İTÜ Yayınları*, İstanbul, 13-25 (1946).

Kuban, D., “Türk İslam Sanatı Üzerine Denemeler”, *Arkeoloji ve Sanat Yayınları*, İstanbul, 18-32 (1995).

Özcoşar, İ., “Makalelerle Mardin”, *İmak Ofset*, İstanbul, 23-54 (2007).

Seyhan, E., “Mardin evlerinde mekan kurgusu”, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 5-24, 35-67 (1999).

Sözen M. ve Eruzun, C., “Anadolu’da Ev ve İnsan”, *Emlak Bankası Yayınları*, İstanbul, 24-52 (1992).

Şaşmaz, H.A., “Ankara merkez ve Ayaş, Beypazarı ilçeleri Geleneksel Türk evi kapıları”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 4-35 (2002).

Yazıcı, E., “Şiirin ve gizemin ördüğü kent mardin”, *Skylife*, 2: 6-12 (2000).

Yıldırım, K., Kahraman, N. ve Hidayetoğlu, M.L., “Geleneksel Afyonkarahisar evlerine ait kapıların incelenmesi”, *9th International Symposium of Traditional Arts*, İzmir, 342-352 (2006).

Yıldırım, K., “Geleneksel Afyonkarahisar evlerine ait kapılar üzerine bir araştırma”, *G.Ü. Müh. Mim. Fak. Dergisi*, 21(1): 25-32 (2006).

İnternet : Google maps “2010 Google – Harita verileri”
http://maps.google.com/maps?f=q&source=s_q&hl=mardin&sl=36.4 (2010).

EKLER

EK-1. İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.1. Mardin, 1 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-1		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ÖZDENERLERİN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Ulucami M. 111.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	45					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu		Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C		C				C				C
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C				C				
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	65*2	Yükseklik	220	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	134	Yükseklik	224	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Dut		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.1. Geleneksel Mardin evi 1 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.2. Mardin, 2 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-2			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		Cumbalı ev					
İli	Mardin					Yapım Tarihi							
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Ulucami M.104. Sokak					Restorasyon Durumu		Yok					
No.	28					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
X													
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B											
	Kötü	C											
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B										<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C										X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme			A	
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*77	Yükseklik	240	Kalınlık	8		
			Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	165	Yükseklik	244	Derinlik	60		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok				Mekân içi		Sağ				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.2. Geleneksel Mardin evi 2 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.3. Mardin, 3 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-3			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı							
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1810					
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Fehriye M.1.Cad. No: 91					Restorasyon Durumu		Var					
No.	91					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
X													
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B											
	Kötü	C											
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	C	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B										<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C										X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme			A	
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	A	Genişlik	107	Yükseklik	193	Kalınlık	5		
			Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	110	Yükseklik	196	Derinlik	64		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok		Dut		Mekân içi		Sağ				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.3. Geleneksel Mardin evi 3 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.4. Mardin, 4 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-4		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		KERVANSARAY				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. 5.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	8					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C				X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme		Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*85	Yükseklik	245	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	174	Yükseklik	249	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.4. Geleneksel Mardin evi 4 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.5. Mardin, 5 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-5		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ÇINARZADE				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1200				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Teker M. 61.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	3					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu		Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C		C				C				
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C				C	X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	A	Genişlik	98	Yükseklik	193	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	102	Yükseklik	197	Derinlik	60	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 5.1. Geleneksel Mardin evi 5 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.6. Mardin, 6 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-6		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ÖZDENERLERİN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Ulucami M. 106.Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	10					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu		Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C		C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma	A	A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	130	Yükseklik	235	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	134	Yükseklik	239	Derinlik	60	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.6. Geleneksel Mardin evi 6 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.7. Mardin, 7 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-7		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Ulucami M. 104.Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	7					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B								B	<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*60	Yükseklik	240	Kalınlık	6	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	124	Yükseklik	244	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.7. Geleneksel Mardin evi 7 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.8. Mardin, 8 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-8		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.ALİ ÇELEBİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		L				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. Ahubaba Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	1					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	C	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		C	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	148	Yükseklik	220	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	152	Yükseklik	224	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1. 8. Geleneksel Mardin evi 8 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.9. Mardin, 9 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-9		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.ALİ ÇELEBİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		L				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. 21.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	1					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	A	Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		C	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C									C	
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*92	Yükseklik	252	Kalınlık	8		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	189	Yükseklik	256	Derinlik	100		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1. 9. Geleneksel Mardin evi 9 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.10. Mardin, 10 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-10		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.HALİL PAŞA				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. 21.Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	2					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		C	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	92	Yükseklik	170	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	96	Yükseklik	175	Derinlik	55		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.10. Geleneksel Mardin evi 10 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.11. Mardin, 11 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-11		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.KERMO AİLESİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. esen Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	22					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü												
Avlu			Giriş		Oda		Evin genel durumu:					
X												
Koruma Durumu												
	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu												
	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									Orijinal	Sonradan
	Yok	C										
Kapı Bozulma Durumu												
	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		C	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)												
		Tek	A	A	Genişlik	172	Yükseklik	230	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	175	Yükseklik	236	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği												
Kasa türü			Ağaç türü			Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok			Ceviz			Mekân içi	Sağ		
HAZIRLAYAN												
Emrullah KILIÇ						KONTROL						
						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.11. Geleneksel Mardin evi 11nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.12. Mardin, 12 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-12		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.MEHMET GÖZAL				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. 1.Cad.					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	94					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*85	Yükseklik	230	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	174	Yükseklik	234	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.12. Geleneksel Mardin evi 12 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.13. Mardin, 13 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-13		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Şar M. 221.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	11					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*79	Yükseklik	220	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	162	Yükseklik	225	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.13. Geleneksel Mardin evi 13 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.14. Mardin, 14 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-14		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1820				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Ulucami M. 127.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	1					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C				X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C	C			
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*67	Yükseklik	234	Kalınlık	6		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	139	Yükseklik	237	Derinlik	80		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.14. Geleneksel Mardin evi 14 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.15. Mardin, 15 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-15			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		HİNAŞELERİN					
İli	Mardin					Yapım Tarihi							
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 211.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok					
No.	14					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
X													
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B											
	Kötü	C											
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	C	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B										<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C										X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme			A	
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	A	Genişlik	95	Yükseklik	192	Kalınlık	4		
			Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	100	Yükseklik	196	Derinlik	65		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.15. Geleneksel Mardin evi 15 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.16. Mardin, 16 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-16		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ACEM EVİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Şar M. 241.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	7					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu		Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A
	Orta	B								B		
	Kötü	C		C								C
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C					X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		B	Çarpılma		B	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	191	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	105	Yükseklik	195	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.16 Geleneksel Mardin evi 16 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.17. Mardin, 17 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-17			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı							
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870					
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Şar M. 229.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok					
No.	28					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
X													
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B											
	Kötü	C											
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B										<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									C	X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		B	Çarpılma		B	Çürüme				
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*60	Yükseklik	235	Kalınlık	4			
		Çift	B										
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	125	Yükseklik	239	Derinlik	65			
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.17. Geleneksel Mardin evi 17 nolu avlu kapısı cephe görüşleri

EK-1(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 1.18. Mardin, 18 nolu avlu kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										A-18		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ADEMİHANLARIN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1760				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 239.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	102					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*77	Yükseklik	240	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	160	Yükseklik	244	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 1.18. Geleneksel Mardin evi 18 nolu avlu kapısı cephe görünüşleri

EK-2. İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.1. Mardin, 1 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-1		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ÖZDENERLERİN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Ulucami M.111.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	45					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
	X											
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C				X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		C	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C								C		
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*45	Yükseklik	200	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	95	Yükseklik	203	Derinlik	60		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.1. Geleneksel Mardin evi 1 nolu giriş kapısı cephe görüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.2. Mardin, 2 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-2		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN					Evin Adı			TATLİDEDE				
İli	Mardin				Yapım Tarihi			1520				
İlçesi	Merkez				Plan Tipi			U				
Mahalle-Sokak	Şehriye M. 1. Cad				Restorasyon Durumu			Var				
No.	91				Tescil Durumu			Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
	X											
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C										
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme			A
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	194	Kalınlık	6	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	104	Yükseklik	198	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.2. Geleneksel Mardin evi 2 nolu giriş kapısı cephe görünüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.3. Mardin, 3 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-3			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		MİRZAOĞLU					
İli	Mardin					Yapım Tarihi							
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Savur kapı M. Melik M. cami karşısı					Restorasyon Durumu		Var					
No.	61					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
	X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B											
	Kötü	C											
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	C	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B										<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C										X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama	B	Çarpılma	C	Çürüme	C					
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*80	Yükseklik	215	Kalınlık	4			
		Çift	B										
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	164	Yükseklik	219	Derinlik	70			
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.3. Geleneksel Mardin evi 3 nolu giriş kapısı cephe görüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.4. Mardin, 4 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-4		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ORUKLARIN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Şehidiye M. kuzu Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	5					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
	X											
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama	A	Çarpılma	A	Çürüme	A				
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*78	Yükseklik	240	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	160	Yükseklik	246	Derinlik	90	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.4. Geleneksel Mardin evi 4 nolu giriş kapısı cephe görünüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.5. Mardin, 5 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-5		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Şehidiye M. 52.Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	12					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
	X											
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*100	Yükseklik	286	Kalınlık	8	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	204	Yükseklik	291	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.5. Geleneksel Mardin evi 5 nolu giriş kapısı cephe görünüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.6. Mardin, 6 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-6			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ADAKLARIN					
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1700					
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Teker M. 61.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok					
No.	5					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
	X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B											
	Kötü	C											
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B										<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									C	X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		C	Çürüme				
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	92	Yükseklik	175	Kalınlık	5			
		Çift	B										
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	96	Yükseklik	179	Derinlik	70			
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.6. Geleneksel Mardin evi 6 nolu giriş kapısı cephe görüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.7. Mardin, 7 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-7		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		KOSELLİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1850				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Necmettin M. 152.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	13					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
	X											
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C									C	
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*52	Yükseklik	206	Kalınlık	4	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	107	Yükseklik	211	Derinlik	55	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.7. Geleneksel Mardin evi 7 nolu giriş kapısı cephe görüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.8. Mardin, 8 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-8		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.ALİ ÇELEBİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		L				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. Ahubaba Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	1					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü												
Avlu			Giriş			Oda			Evin genel durumu:			
			X									
Koruma Durumu												
	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu												
	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu												
	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C				C	C			
Kanat ölçüleri (cm)												
		Tek	A	A	Genişlik	100	Yükseklik	181	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	105	Yükseklik	184	Derinlik	78		
Kapı yapım tekniği												
Kasa türü			Ağaç türü			Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok			Ceviz			Mekân içi Sol			
HAZIRLAYAN												
Emrullah KILIÇ					KONTROL							
					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.8. Geleneksel Mardin evi 8 nolu giriş kapısı cephe görüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.9. Mardin, 9 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-9		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ARASLARIN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 1.Cad.					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	406					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
	X											
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*65	Yükseklik	210	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	135	Yükseklik	216	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.9. Geleneksel Mardin evi 9 nolu giriş kapısı cephe görünüşleri

EK-2(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 2.10. Mardin, 10 nolu giriş kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.			
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										G-10			
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		HİNAŞELERİN					
İli	Mardin					Yapım Tarihi							
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 212.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok					
No.	29					Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:										
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>											
	X												
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu		Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A	
	Orta	B								B			
	Kötü	C		C								C	
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü		
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>	
	Yok	C		C							X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		B	Çarpılma		B	Çürüme				
	Fazla	B											
	Yok	C											
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	150	Yükseklik	225	Kalınlık	6			
		Çift	B										
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	155	Yükseklik	230	Derinlik	75			
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü						
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ				
HAZIRLAYAN						KONTROL							
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 2.10. Geleneksel Mardin evi 10 nolu giriş kapısı cephe görüşleri

EK-3. İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.1. Mardin, 1 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-1		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Şehriye M. 1. Cad.					Restorasyon Durumu		Var				
No.	91					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C				C				
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	92	Yükseklik	180	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	100	Yükseklik	184	Derinlik	72		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.1. Geleneksel Mardin evi 1 nolu oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.2. Mardin, 2 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										Kapı Kod No.		
										O-2		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN					Evin Adı							
İli	Mardin				Yapım Tarihi		1810					
İlçesi	Merkez				Plan Tipi		U					
Mahalle-Sokak	Şehriye M. 1. Cad.				Restorasyon Durumu		Var					
No.	91				Tescil Durumu		Var					
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
Avlu	Giriş	Oda										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B				B						
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B								Orijinal	Sonradan	
	Yok	C								X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C				
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*56	Yükseklik	202	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	114	Yükseklik	206	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.2. Geleneksel Mardin evi 2 nolu oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.3. Mardin, 3 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-3		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		KERVANSARAY				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. 5.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	8					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C				X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	104	Yükseklik	197	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	107	Yükseklik	201	Derinlik	75		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.3. Geleneksel Mardin evi 3 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.4. Mardin, 4 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-4		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1100				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Şehidiye M. 52.Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	12					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme			
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	200	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	104	Yükseklik	205	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.4. Geleneksel Mardin evi 4 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.5. Mardin, 5 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-5		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ADAKLARIN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1700				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Teker M. 61.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	5					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C					X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C	C			
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	100	Yükseklik	197	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	104	Yükseklik	201	Derinlik	60		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.5. Geleneksel Mardin evi 5 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.6. Mardin, 6 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-6		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN					Evin Adı			ADAKLARIN				
İli	Mardin				Yapım Tarihi			1700				
İlçesi	Merkez				Plan Tipi			U				
Mahalle-Sokak	Teker M. 61.Sokak				Restorasyon Durumu			Yok				
No.	5				Tescil Durumu			Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C					X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme		Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	197	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	104	Yükseklik	202	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.6. Geleneksel Mardin evi 6 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.7. Mardin, 7 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-7		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN					Evin Adı			ADAKLARIN				
İli	Mardin				Yapım Tarihi			1700				
İlçesi	Merkez				Plan Tipi			U				
Mahalle-Sokak	Teker M. 61.Sokak				Restorasyon Durumu			Yok				
No.	5				Tescil Durumu			Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C					X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*45	Yükseklik	180	Kalınlık	5	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	93	Yükseklik	184	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.7. Geleneksel Mardin evi 7 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.8. Mardin, 8 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-8		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ÇINARZADE				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1200				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Teker M. 61.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	3					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu		Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma		Mimari ile Uyum	A
	Orta	B								B		
	Kötü	C		C								
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci		Menteşe	A	Tokmak veya Halka		Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C		C				C	X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		B	Çarpılma		B	Çürüme			
	Fazla	B										B
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	83	Yükseklik	173	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	87	Yükseklik	177	Derinlik	80		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.8. Geleneksel Mardin evi 8 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.9. Mardin, 9 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-9		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		KOSELLİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1850				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		Yok				
Mahalle-Sokak	Necmettin M. 152.Sokak					Restorasyon Durumu		Var				
No.	13					Tescil Durumu						
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C	C			
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*51	Yükseklik	193	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	106	Yükseklik	199	Derinlik	72		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.9. Geleneksel Mardin evi 9 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.10. Mardin, 10 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-10		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.ALİ ÇELEBİ				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		L				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. Ahubaba Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	1					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C				C		C		
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	87	Yükseklik	170	Kalınlık	5		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	91	Yükseklik	176	Derinlik	120		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.10. Geleneksel Mardin evi 10 oda kapısı cephe görünüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.11. Mardin, 11 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-11		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		H.MEHMET GÖZAL				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1700				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Savurkapı M. 1.Cad.					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	94					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		A	Çürüme				
	Fazla	B										
	Yok	C		C								
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	A	Genişlik	98	Yükseklik	182	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	102	Yükseklik	188	Derinlik	70		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.11. Geleneksel Mardin evi 11 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.12. Mardin, 12 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-12		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN					Evin Adı			ERDOBA				
İli	Mardin				Yapım Tarihi			1876				
İlçesi	Merkez				Plan Tipi			U				
Mahalle-Sokak	1.Cad.				Restorasyon Durumu			Var				
No.	135				Tescil Durumu			Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C	C			
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*55	Yükseklik	190	Kalınlık	4	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	115	Yükseklik	194	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.12. Geleneksel Mardin evi 12 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.13. Mardin, 13 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-13		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ERDOBA				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1876				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	1.Cad.					Restorasyon Durumu		Var				
No.	135					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C	C			
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	190	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	105	Yükseklik	196	Derinlik	55		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.13. Geleneksel Mardin evi 13 oda kapısı cephe görünüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.14. Mardin, 14 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-14		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		ARASLARIN				
İli	Mardin					Yapım Tarihi		1870				
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 1.Cad					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	406					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C				C		C		
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	190	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	105	Yükseklik	195	Derinlik	67		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.14. Geleneksel Mardin evi 14 oda kapısı cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.15. Mardin, 15 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-15		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı		KIRKLAR				
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Kırklar kilisesi Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	1					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme		Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C		C							X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		A	Çarpılma		A	Çürüme		A	
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	B	Genişlik	2*50	Yükseklik	200	Kalınlık	6	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	105	Yükseklik	206	Derinlik	70	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sağ			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.15. Geleneksel Mardin evi 15 avlu cephe görüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.16. Mardin, 16 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-16		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN						Evin Adı						
İli	Mardin					Yapım Tarihi						
İlçesi	Merkez					Plan Tipi		U				
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 212.Sokak					Restorasyon Durumu		Yok				
No.	29					Tescil Durumu		Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	B	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma	B	Tokmak veya Halka Koruma	B	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B										
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	C	Üstyüzey Gereci	C	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B								<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>	
	Yok	C								X		
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma					Çürüme		A
	Fazla	B										
	Yok	C										
Kanat ölçüleri (cm)			Tek	A	A	Genişlik	127	Yükseklik	240	Kalınlık	6	
			Çift	B								
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)						Genişlik	132	Yükseklik	246	Derinlik	80	
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN						KONTROL						
Emrullah KILIÇ						Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ						

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.16. Geleneksel Mardin evi 16 oda kapısı cephe görünüşleri

EK-3(Devam). İncelenen avlu kapılarının envanter ve resimleri

Çizelge 3.17. Mardin, 17 nolu oda kapısının envanteri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ										Kapı Kod No.		
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ ANABİLİM DALI										O-17		
KAPININ BULUNDUĞU EVİN					Evin Adı			HİNAŞELERİN				
İli	Mardin				Yapım Tarihi							
İlçesi	Merkez				Plan Tipi			U				
Mahalle-Sokak	Çabuk M. 211.Sokak				Restorasyon Durumu			Yok				
No.	14				Tescil Durumu			Var				
Kapı Türü			Evin genel durumu:									
<i>Avlu</i>	<i>Giriş</i>	<i>Oda</i>										
		X										
Koruma Durumu	İyi	A	Kanatların Durumu	A	Kasanın Durumu		Menteşe Koruma		Tokmak veya Halka Koruma	A	Mimari ile Uyum	A
	Orta	B						B				
	Kötü	C										
Süsleme ve Aksesuar Durumu	Var	A	Süsleme	A	Üstyüzey Gereci	A	Menteşe	A	Tokmak veya Halka	A	Kilit veya Sürgü	
	İzi var	B									<i>Orijinal</i>	<i>Sonradan</i>
	Yok	C									X	
Kapı Bozulma Durumu	Biraz	A	Çatlama		Çarpılma		Çürüme					
	Fazla	B										
	Yok	C		C		C		C	C			
Kanat ölçüleri (cm)		Tek	A	B	Genişlik	2*48	Yükseklik	200	Kalınlık	4		
		Çift	B									
Kapı boşluğu ölçüleri (cm)					Genişlik	100	Yükseklik	206	Derinlik	50		
Kapı yapım tekniği			Kasa türü		Ağaç türü		Kapı açılma yönü					
Çakma			Yok		Ceviz		Mekân içi		Sol			
HAZIRLAYAN					KONTROL							
Emrullah KILIÇ					Yrd. Doç. Dr. Cevdet SÖĞÜTLÜ							

a. Ön görünüş

b. Arka görünüş

Resim 3.17. Geleneksel Mardin evi 17 nolu oda kapısı cephe görüşleri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : KILIÇ, Emrullah
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 01.01.1980 Mardin/ Kızıltepe
Medeni hali : Evli
Telefon : 0 505 430 90 15
E-posta : kilicemrullah@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Gazi Üniv. Teknik Eğitim Fakültesi Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü	2002
Lise	Kızıltepe Endüstri Meslek Lisesi	1997

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Futbol, Kitap okuma